

laišķai lietuviams

SEPTEMBER 1992 RUGSĒJIS

RUGSĖJO PRADŽIOJE ...	253	Danutė Bindokienė
TEGUL JOS DAR LABIAU TVIRTĖJA	256	K.J. Ambrasas, SJ
DIEVAS MŪSŲ PRIEGLAUDA	260	Bitė Vilimaitė
ŠV. DVASIOS DOVANOS	262	Chiara Lubich
ŽMOGAUS TEOLOGIJA II	263	Vytautas Bagdanavičius, MIC.
ŽIAURUS LIKIMO PASITYČIOJIMAS	267	Nina Gailiunienė
ŠVYTURIAI NEGĘSTA	273	Ses. Gerarda Elena Šuliauskaitė
KELRODĖ ŽVAIGŽDĖ	275	Jonas Ivanauskas
IDEALUS ŽMOGUS	276	Simona Bieliauskaitė
TĖVYNĖJE	277	Gediminas Vakarīs
IŠ ŽODŽIŲ ISTORIJS	281	Algirdas Sabaliauskas
ATGARSIAI	282	Red.
ĮVAIRYBĖS	284	Red'.
ŠYPSULIAI	285	Red.
TRUMPAI	286	Juoz. Pr.

Šis numeris iliustruotas Vido Dulkės iš Pasvalio nuotraukomis, šventinant Tėvo Pranciškaus

Masilionio garbei pastatytą kryžių Pasvalio apylinkėse.

Viršelio piešinys — dail. Ados Sutkuvienės.

Lietuviškas raidynas — Jono Bogutos.

Skyrių vinjetės ir apdaila Teresės Bogutienės.

Laiškai Lietuviams — Letters to Lithuanians (ISSN 00301-540) is published monthly except July/August, when bimonthly, for \$15.00 a year by Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 West 56th Street, Chicago, IL 60636. Second class postage paid at Chicago, IL. POSTMASTER: Send address changes to **Laiškai Lietuviams**, 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636 — 1098.

RUGSĖJO PRADŽIOJE MINTYS KRYPSTA Į MOKYKLAS

DANUTĖ BINDOKIENĖ

Paminėjus rugsėjo mėnesį, net ir suaugusieji, seniai iškopę iš mokinių amžiaus, nejučiomis pagalvoja apie mokslo metų pradžią. Kurgi negalvosi, jei parduotuvių lentynos linksta nuo rašomųjų priemonių, dažų ir mokinių kuprinių, o reklamos brukte bruka rūbus ir daiktus, pritaikytus kaip tik moksleivių reikalams. Tik patys mokiniai nelabai entuziastiškai laukia pirmojo skambučio ir nerūpestingų vasaros atostogų pabaigos.

Tačiau mums, lietuviams, kur kas daugiau rūpesčio kelia lituanistinių mokyklų mokslo metų pradžia: kiek mokinių susirinks, ar mokykla išsilaikys, ar nesutraiškys net kruopščiausio mokytojų pasiruošimo ir pasiaukojimo finansų stokos, mokinių mažėjimo ir visuomenės abejingumo našta?

Vos tik spėjome kiek apsidžiaugti Lietuvos nepriklausomybės atkūrimu, lietuviškoje visuomenėje pradėjo pasigirsti balsai, kad, girdi, lituanistinės mokyklos mums daugiau nebereikalingos, jų paskirtis nubluko, kai tėvynė tapo laisva. Jeigu kurie tėvai nori būtinai savo vaikus lietuviškai mokyti, tegul siunčia į Lietuvą. Ten jie tikrai geriau išmoks, ir tėvynės

Kun. Pranui Masišioniui, SJ, pastatyto kryžiaus-paminklo apatinė dalis.

mokykloms bus naudinga Amerikos lietuvių finansinė parama. Be to, išeivijos lituanistinės mokyklos yra lyg ta kiaura gudraus berno kepurė, kurią pasakų velniūkštis veltui mėgino pinigų pripilti... Nesvarbu, kiek mokyklos remiamos, vis joms mažai, vis daugiau aukų prašo.

Negana to. Čikagoje jau prieš buvusių mokslo metų pabaigą šį pavasarį iškilo nesusitarimai. Panorėta sujungti kelias pustuštes, daug už patalpas mokančias mokyklas, kad mokslas būtų našesnis, išlaidos tėvams sumažėtų ir nuotaika klasėse pakiltų, kad visi suolai bus užsėsti mokinių. Žinoma, dėl pastarojo teigimo netenka ginčytis: kai į klasę susirenka nemažas būrys mokinių, jų nuotaika tokia pakili, jog kartais mokytojai užtrunka nemaža laiko, kol tą nuotaiką kiek „nutraukia iš aukštybių“.

Visos šios mokyklų sujungimo priežastys atrodo logiškos ir vertos dėmesio, tačiau ne visiems jos buvo priimtinos. Vietoj suvienyti mokinių (ir jų tėvų) skaičių, pasiūlymas mokyklas sujungti dar labiau visus suskaldė. Gerai bus, jei tėvai pasirinks vieną ar kitą mokyklą ir savo vaikus į ją leis. Daug skaudžiau, jeigu dėl ambicijų susikirtimo ar suaugusiųjų kivirčo dalis mokinių visai į klases negrįžtų, prarasdami ir tą ribotą skaičių lietuvių kalbos pamokų, kurias mokslo metų šeštadieniais gauna lituanistinėje mokykloje. Reikia tikėtis, kad rugsėjis ir mokslo metų pradžia vėl vienaip ar kitaip sutaikys susiskaldžiusius, ir mokslas šeštadieninėse mokyklose irsis pirmyn.

Praeityje dažnai kildavo klausimas: kokia nauda iš lituanistinių mokyklų, kurias labai nenoriai lanko vaikai, o tėvams jos sudaro tik nepatogumų ir išlaidų? Tas klausimas daug kartų per pusšimtį metų išeivijoje diskutuotas, gvilďentas ir jokio, visus patenkinančio, atsakymo nerasta. Atsakymas pats savaime atsirado 1989 m. ir kiek prieš tai, kai Lietuvoje pasigirdo pirmieji atgimimo sąjūdžio bruzdėjimai ir Vakarų pasaulis į juos ėmė kreipti vis daugiau dėmesio. Pa-

galiau žinios apie Lietuvos laisvės siekius - mažus laimėjimus ir skaudžius lietuvių pralaimėjimus - sumirgėjo didžiosios nelietuvių spaudos puslapiuose, o kiekvieno vakaro žinių laidos buvo pradedamos reportažu apie įvykius Lietuvoje.

Tik tuomet tikrai pamatėme ilgų metų lituanistinių mokyklų darbo vaisius, kai vis daugiau ir daugiau mūsų jaunų studentų ir profesionalų pradėjo jungtis į visokeriopą paramą Lietuvai. Ir taip yra iki šiol: jaunoji karta būriais plūsta į tėvynę, nešdama jai savo svetur įgytas žinias, patyrimą ir jaunatvišką idealizmą. Lietuvai kaip tik ir reikia jaunų jėgų, o ne visų tų išeivių, kurie tetrokšta „numirti savo žemėje“.

Galima drąsiai teigti, kad ir išeivijos organizacijų, ypač lietuvių Bendruomenės darbą perima jaunoji karta. Kur tie jaunuoliai gražiai išmoko lietuviškai kalbėti, kur pamilo savo tėvų kraštą, kas įdiegė jiems tą idealizmą? Lituanistinė mokykla.

Kiekvienas paklaustasis duoda jai kreditą: tėveliai pradėjo vesti Lietuvos meilės keliu, o šeštadieninėje mokykloje ta meilė išaugo ir subrendo. Tai įvyko net patiems nejaučiant, o dažnai dar smarkokai prieštarausiant.

Ar visa ši idealizmo kupina mūsų jaunoji karta taip uoliai sielotųsi Lietuvos reikalais, jeigu nebūtų buvę lituanistinių mokyklų? Vargiai. Čia jau neverta grįžti prie tvirtinimo, kad lituanistinių mokyklų išeivijoje mums daugiau nereikia. Kol svetimuose kraštuose gyvens tūkstančių tūkstančiai lietuvių, kol Lietuvai bus bent kiek svarbi išeivijos parama, tol mes turime išlaikyti lietuviškąjį švietimą svetur, turime mokyklas remti ir pripildyti lietuvių kilmės mokinių. Tai yra pats svarbiausias išeivijos lietuviškosios visuomenės uždavinys. Čia nėra vietos jokiems svarstymams: be lietuvių kalbos negali išlikti ir tautos dalis svetimuose kraštuose, o lituanistinė mokykla yra pagrindinė tos lietuvių kalbos ugdymo bei tobulinimo institucija.

TEGUL JOS DAR LABIAU TVIRTĖJA

KUN. K.J. AMBRASAS, SJ

Lietuvos vyskupai šiuos 1992 metus paskelbė Gyvosios parapijos metais. Nors šie metai jau eina prie pabaigos, nors šis K. J. Ambraso, SJ, straipsnis parašytas turint prieš akis Lietuvos parapijas ir jų problemas, bet manome, kad jo mintys ir duodami patarimai nebus be naudos ir išeivijos lietuvių parapijoms.

Redakcija

Labai nuosekliai ir prasmingai žengia Lietuvos Katalikų Bažnyčios ganytojai savo skelbiamomis mintimis, siūlomomis intencijomis visai tautai. Pernai turėjome laiko per visą dvyliką mėnesių pamąstyti apie lietuvišką šeimą. Meldėmės už jos tikrąją paskirtį, jos reikšmę, grąžintinas ir kai kurias gerokai pamirštas jos tradicijas. Šiomet - 1992 m. laisvos ir nepriklausomos šalies dienomis - išgirdome tikrai reikšmingą naują progą ir pareigą visiems sutartinai ne tik pasimelsti, bet ir pamąstyti, pakalbėti, daug ką nuveikti, kad turėtume Gyvosios parapijos metus, kad turėtume gyvąją didesnę šeimą - parapiją. Ji per pusšimtį metų kur ne kur buvo atrupėjusi. Ne vienas buvo nuo šios didesnės šeimos nutolęs, atsiskyręs, ją net išdavęs ar pametęs. Nenuostabu. Šitiek buvo padėta jėgų ir priemonių vienas kitą įtarinėti, persekioti, nepasitikėti. Įmestas ne vienas sunkus, didžiulis akmuo ne tik į kaimyną, brolią, kitaip manančio ir ypač tikinčiojo sodą bei daržą. Ne tik įmestas tas akmuo: išgriautos tvoros, išrauti stulpai, o kai kur - dar didesnės iškeltos nepasitikėjimo, neapykantos sienos.

Laikas. Pats geriausias metas, kai tautai reikia valyti pakampes nuo dirvon prisėtų visokių nuodingų chemikalų, nuo užterštų paežerių ir apnuodytų ežerų, neapdairiai

iškankintų pelkių ir nusausintų balų, kanalizuočių upių ir sudarkytų užgriozdintomis fermomis kraštovaizdžių. Pats tinkamiausias laikotarpis imtis atkurti, padėti tvirtus pamatus, kur jie suskeldėję ir subirę, mūsų krašte 660 katalikiškų šeimų, kurias mes vadiname parapijomis. Katalikiškomis šeimomis, šiomis vienos minties, bendrų įsitikinimų ir vieningo tikslo žmonių bendruomenėmis, remiasi visa mūsų Katalikų Bažnyčia. Užsienyje jos taip pat vadinamos - community. Tatai sudėtingos struktūros junginys, kuriam kartu su kunigais vadovauja pasauliečiai, kurie ne tik padeda tvarkyti kasdien ir švenčių dienomis pamaldas, skaityti Šv. Rašto ištraukas, giedoti, organizuoti iškilmes, bet šios bendruomenės vada rūpinasi apaštaliniais, evangelizaciniais reikalais. Jie ne tik pasklidę po miestus ir kaimus moko vaikus katekizmo, aiškina Šv. Raštą, rengia jaunuolius jungtuvėms, konsultuoja jaunavedžius, padeda spręsti iškilusius šeimose nesutarimus, reguliuoja tėvų ir vaikų santykius, gesina užsiliepsnojusius tarpusavio gaisrus, bet ir atlieka daugelį tų darbų, kuriais kraute apkrautas mūsų Lietuvos parapijų klebonas, vikaras ar altaristas. Pasaulietės moterys ar vienuolės seserys sėdi parapijų raštinėse, priima Mišių intencijas, praneša kunigui apie ligonius, atsaikinėja telefonu, konsultuoja. Pasauliečiais vyrais pasitikį kunigai paveda visą statybų naštą jų žiniai. Jie tvarko remontus, remontuoja namus, bažnyčias, kitus reikalingus pastatus. Su jais - ypač su parapijų tarybų nariais, organizacijų lyderiais, grupių vadais, katechetais, pašaukimų organizatoriais - kunigai numato darbo planus visiems metams, dešimtmečiams. Su jais sprendžia daugelį parapijos, jų vadinamos bendruomenės rei-

kalų. Tad kunigui dažniausiai atpalaiduojamos rankos nuo buitės, ypač rūpinimosi statybinėmis medžiagomis, remontais, daugeliu pastoracinių darbų, sakysime, Pirmosios Komunijos organizavimu. Pasaulietės katechetės parengia sąrašus, pasiskirsto darbo grupėmis, sudaro bendro darbo planus, pagal kuriuos kunigas žino, kur kas mokoma, kur ir kada turi būti pradėta ir baigta katekizacija, kada turės būti Pirmoji išpažintis ir Komuniја. Pasauliečiai, parapijų nariai, tikrai rūpestingi kunigų pagalbininkai, padėjėjai ir bendros naštos nešėjai.

1. Taigi nepaprastai graži ir palaikytina mintis - atgaivinti pagal laiko reikalavimus kaimo ir bažnytkaimių, miestelių būrelius, kurie gali turėti ne tik įvairių savišviets, šeiminkų, siuvimo, mezgimo, ūkininkų, sodininkų, daržininkų, technikų ratelius, bet ir karitatyvinius - labdaros, katechizacinius, Šv. Rašto nagrinėjimo, turistinius, kraštotyros, tautosakos rinkimo, kalbos faktų registravimo ir kitus gražius tikslus. Tatai priklauso nuo vietos inteligentų išradingumo, nuo tos parapijos būdingesnių etninių savybių. Sakysime, tose vietose, kur yra gabių liaudies drožėjų, skulptorių ar tapytojų - organizuoti jaunosios kartos apmokymą. Kad šie menai nenyktų, reikėtų taip elgtis, kaip kituose kraštuose: kaimai, miesteliai, apylinkės - vienos gamina nepaprastai gražius puodus, ąsočius, žaislus, o kitos, pavyzdžiui, labai išradingai pina iš šiaudelių skrybėlaites, iš lino ar vilnos audžia nuostabius tautinius audinius. Trečios nepralenkiamos metalo, geležies dirbinių kūrėjos ir gamintojos. Ketvirtos - iš paprastų medžio gabalų pigių, bet labai gražių baldų gamintojos. Tai ne tik krašto ekonomikos pastiprinimas, ne tik atspara tvirčiau atsistoti ant kojų, bet ir šios bendruomenės naujų socialinių santykių pamatas. Juk kuriasi nauja bendruomenės forma - kooperatyvai, kurie turi būti remiami ne vien tik tų, kurie trokšta ilgo pinigų, bet ir tų, kurie bendru darbu, žaliavų organizavimu, prekių platinimu pritraukia

žmones į vieną kolektyvą, pagrįstą savitarpio pagalbos ir paramos, pagarbos ir darbo įgūdžių tobulinimu. Taip pat yra ugdomas naujas, katalikiškas požiūris į bendruomenę, kurios reikalais kiti kraštai nepaprastai susirūpinę ir jos įvairias formas remia vyskupijos, parapijų ganytojai, visa Bažnyčios hierarchija. Kai į amatą, prekybą nežengia katalikiška mintis, religijos pagimdyta iniciatyva, tučtuojau atsiranda pinigų rykliai, kurių visa išmintis - pigiai prisipirkti ir kuo brangiau parduoti. Pirmiausia juk turi rūpėti visos bendruomenės gerovė: visos tautos išsinėrimas iš ekonominės balos, iš materialinių bėdų, kurios neleidžia prasikrapštyti akių ir dažniau pažvelgti į saulę. Taip, taip - vaikščiodami žeme, mes dažniau turėtume pažiūrėti į saulę. Kokia ji graži! Kokia nuostabi! Kokia ji didelė! Toji Saulė - Kristus... mūsų Viltis ir Išganymas. Tad turime išmokti dorai, katalikiškai dirbti, prekiauti, elgtis ir gyventi.

2. Kad būtų išlaikyta kaimo ir miesto pusiausvyra, ar ne laikas būtų pagalvoti ir į kiekvieną parapiją siųsti ar tenai intensyviai steigti prie klebonijų, prie visuomeninių įstaigų, mokyklų, technikumų seserų vienuolių, visuomenininkų, savanorių būrelius, kurie pastoviai mokyklose ir jų bendrabučiuose gyventų, vadovautų dvasiniam gyvenimui, būtų patys pavyzdžiu ir patys mokytojai. Kiekvienoje bendrijoje, ypač kaimo vietovėse, turėtume turėti bent kelis židinius įvairių katalikiškų vadų, kurie turėtų atsirasti iš bažnyčios rėmėjų, tikinčiųjų gretų. Čia galėtų patarnauti atostogų grįžtą apsišvietę vyrai ir moterys, kurie ne tik, anot Lietuvos vyskupų rašto žodžių, rūpintųsi sunkesnius darbus tėvams ir giminėms nudirbti, vasaros ar rudens gėrybių parsivežti, bet ir nuvežti senolius į bažnyčią ir patiems kartu su jais dalyvauti. Tačiau inteligentų misija kaime turėtų vien tuo nesiriboti. Juk mieste gyvenantis inteligentas galėtų savo gimtinėje pasidalinti su savo žmonėmis parapijos ar kultūros namų salėje parsivežtais įspūdziais

iš užsienio, pasižiūrėti skaidrių, suorganizuoti parodą, paskaityti paskaitą, pamokyti kokio nors įdomesnio amato, parvežti į savo namus gražesnę augalą, našesnio javo ar augalo atmainą, praktiškesnio ir gražesnio namo, baldo brėžinį, sukurti naują giesmę ar dainą, parašyti apie šį savo gimtąjį kampą straipsnį, apybraižą, pamokyti kaimyno vaikus, kad lengviau įstotų į universitetą, institutą. Progų ir darbų atsirastų kiekvienam, tik gera būtų, kad tie šviesuoliai mylėtų savo kampą, būtų prisirišę ne tik medžiaginiaisiais saitais prie savo sodybos, bet ir nepatingėtų užsukti pas kleboną, pasisakyti, kad štai toks ir toks atvažiavo į savo kaimą, kur dar gyvi jo tėvai, seserys, kad paklaustų: “Ką galėčiau, kunige, savo parapijai padėti, kuo galėčiau čia būti naudingas?”

3. Jei didžiuma šviesuomenės anksčiau buvo atsitvėrusi nuo Bažnyčios, nedrįsdavo garsiau kunigo pavardės ar Dievo vardo ištarti, dabar turėtume kuo plačiau atverti klebonijų, vikariatų, seminarijų, netgi vienuolynų duris, kad bent paskirtomis dienomis, bent nustatytomis valandomis svečiai galėtų aplankyti, pasižiūrėti, pasimelsti, kartu pabendrauti net su užsidariusių bendruomenių nariais ar jų skirtais asmenimis. O patiems žmonėms reikėtų suprasti, kad be pasauliečių, bet platesnės ir artimesnės pagalbos ir organizuotos parapijiečių veiklos mūsų vidinis gyvenimas, mūsų ateities Lietuva negalės nei pakeisti klaidingų papročių, sužalotos pedagogikos principų, nei vaikų sąmonėje ateistinės mašinos pripūstų angliarūkšties dujų nepajėgs pakeisti gaiviu, tyru ir viltį žadinančiu dvasinio rytmečio oru.

Įsidėmėtina, jog daugelyje kraštų misionieriai, atkeliavę į laukinių ar puslaukinių genčių kraštą, vienu iš pirmųjų savo veiklos žingsnių laiko svarbiausiu - sutelkti apie savo misiją, apie savo įsikurdinimo vietą didesnę ar mažesnę vaikų, jaunimo ar subrendusių žmonių būrį. Jei aplink nėra mokyklos, ją artimiausiu metu jie stengiasi įkurti ir sa-

vo mažuosius pagalbininkus leisti į mokslus, kad vėliau iš jų atsirastų ne tik šio krašto švietėjai, bet ir pirmieji šios misijos ramsčiai, ištikimiausi pagalbininkai, aktyviausi organizatoriai, mokantieji vietinę kalbą, suprantantieji šio krašto gyventojų poreikius, sugebantieji išspręsti sudėtingiausius uždavinius ir sureguliuoti į šią šalį atvykusiųjų tarpusavio santykius bei tvarkyti įvairius bendruomenės medžiaginius, socialinius ir kitus reikalus.

4. Jei mūsų kunigai nebuvo garsinami, kad jie daugelį yra išleidę į mokslus, daug kam yra pagelbėję įsitvirtinti visuomenėje, ištiesę reikalingu metu ranką, saugoję nuo rudojo ir raudonojo persekiojimo, slėpę gaudomus ir žudomus, nūnai be jokios atodairos galime jau dabar pasakyti, kad dvasininkija, ypač jos hierarchija, ne tik kasdienos tėkmėje, bet ir lemtingiausiomis tautos akimirkomis nevengė, priešingai - taikliai nurodė mūsų tautiečiams teisingiausią išeitį, patys stovėjo su tais, kurie rizikavo gyvybe, stojo pirmose gretose, aukojo šv. Mišias prie parlamento rūmų, meldėsi bažnyčiose, rikiavo žmones, skatino vienytis, būrė ir drąsino. Tad tegul tampa mūsų kraštas gyvu, veikliu ir organizuotu evangelizacijos ir pastoracijos pavyzdžiu. Tebūna telkiama apie parapijų bažnyčias veiklūs šios bendruomenės savišvietos, ypač religinės minties sambūriai, judėjimai, bendrijos, kurios padėtų sudaryti mėnesių ir kalendorinius darbo metus, dvasinės programos gaires, pagal kurias būtų galima lengviau numatyti reikalingas priemones, žmonių skaičių, vykdyti ne atsitiktinai, bet planingai dvasinio atnaujinimo programą. Ir tai kaip tik geriausia daryti per parapiją, kuri yra arčiausia prie dvasinio gyvenimo židinio bažnyčios ir joje dirbančio kunigo.

5. Viena iš daugelio šių Gyvosios parapijos metais pajudintų dirvonų vaga galėtų būti visos Lietuvos mastu imtis rengti parapijų istorijas, leisti apie jas lankstukus, atvirukus, rinkinėlius, rašyti apie jas informaci-

Kryžių šventina Lietuvos jėzuitų provinciolas Jonas Boruta, SJ

jas, straipsnius ir turėti nuolatinius parapijos gyvenimo metraštininkus. Šis darbas galėtų prasidėti nuo rajonų - apskričių laikraščių, kuriuose galėtų būti specialūs skyreliai, ypač šiais metais, kur nuolatos būtų spausdinama medžiaga iš parapijų praeities ir dabarties. Čia galėtų būti kuo daugiau surinkta žinių apie dingusių, žuvusių, nusipelnusių kovose mūsų parapijiečių istorijų, kunigų biografijų, kuriose atsispindėtų sunkus, kruvinas ir pasiaukojantis daugybės ištikimų Bažnyčios ir Dievo sūnų darbas, atsidavimas savo pareigai, savo darbui, savo tautai. Čia galėtų būti nuolatos parapijos gyvenimą nušviečianti kronika, kuria galėtų pasinaudoti mūsų naujai sukurtas Katalikų Bažnyčios Informacijos Centras (LKBIC). Aktyvesnės ir turtingesnės parapijos, kur nėra tokių sunkumų su spauda, žurnalistais,

popieriumi, jau šiemet galėtų išsispausdinti savo parapijos istoriją, papročius, įdomesnes tradicijas, bažnytinių pamaldų ir švenčių tvarką, su atlydų dienomis, Mišių tvarką, su kunigo adresu, telefono numeriu ir kita būtina informacija: parapijos ribos, gyventojų skaičius, įdomesnės vietovės, jubiliejų, paminklų nuotraukos ir kitos naudingos žinios. Tokie rinkiniai, o gal ir knygelės, galėtų būti ne tik informacijos priemonė, bet ir suvenyras atsilankantiems svečiams.

6. Būtų gera Gyvosios parapijos metų pabaigoje susumuoti visus rezultatus ir paskelbti geriausios, veikliausios, pavyzdinčiausios parapijos laimėtoją. Tokiose parapijose būtų galima suorganizuoti Eucha-

nukelta į 274 psl.

DIEVAS MŪSŲ PRIEGLAUDA

Keli bruožai kunigo portretui

(Suaugusiųjų konkurse III premiją laimėjęs straipsnis)

BITĖ VILIMAITĖ

Minkštą, baltą, snieginą 1982 metų žiemą Kybartų bažnyčios šventoriuje buvo surengta kalėdinė eglutė. Parapijos vaikai jau seniai jai ruošėsi. Vaikus viliojo dovanos, žaidimai. Jie atėjo, lydimi tėvų. Vyresnieji broliai ir seserys laikė mažiukus už rankų. O akys, spindinčios vaikų akys, buvo įsmeigtos į kunigą, kuris buvo šios šventės organizatorius ir to vakaro siela. Eglė, didelė, išpuošta, siūbavo, papūtus vėjui, ir tyliai skimbčiojo geltono stiklo žibintai, papūgėlės, grybukai ir sidabriniai nykštukų nameliai. Visas margas spalvotas žmonių būrys, vaikai ir suaugusieji, sveikino vienas kitą, sulaukus šventų Kalėdų. Dovanos taip pat buvo. Visi gavo dovanų ir, pakalbinti šiltais, glamonėjančiais žodžiais, jautėsi ramūs ir saugūs čia, bažnyčios prieglobstyje. Čia jie buvo tarsi viena šeima, vaikai ir dideli, su savo ganytoju kun. Sigitu Tamkevičium. (Vėliau ir jis dažnai prisimins mielus parapijiečių veidus, Dievo meilės kupinas širdis). Visi skirstėsi laimingi, linksmi, jausdami palaimą, žinodami, kad ilgai neužmirš šitos dienos.

Neužmiršo niekas. Ši diena vėliau buvo užfiksuota kun. Sigitu Tamkevičiaus teismo byloje, kur buvo surašytas kiekvienas žodis, ištartas tą vakarą, ypatingai atkreipiant dėmesį į kelis pajuokavimus šventiniame scenarijuje apie tomis dienomis prekyboje esančias prekes. Visas vakaras byloje buvo pavadintas “subtilia antitarybinės veiklos forma”, o prekių stygiaus kritika - “tarybų valdžios silpninimu”.

Tik pusmetis po tos atmintinos kalėdinės eglutės skyrė kunigą S. Tamkevičių nuo

arešto. Doras, pasiaukojantis kunigo darbas buvo “diagnozuotas” Lietuvos TSR BK 68 str. 1 d.

Jis buvo suimtas teismo salėje Vilniuje, kur buvo nagrinėjama tokia pat sufabrikuota kun. Alfonso Svarinsko byla. Ilgo kelio iš Kybartų nuvargintas, iškankintas nerimo dėl vyresniojo draugo likimo, kun. S. Tamkevičius buvo pareigūnų pakeltas iš vietos ir išvestas. Jis buvo net nespėjęs po kelionės pavalgyti ir nežinojo, kad ilgus metus taip ir neteks jam normaliai pavalgyti...

Penkeri metai lagerio. Ketveri - tremties. Tas amžinas prakeiktas klausimas - už ką?

Jau nuo 1978 m. kun. S. Tamkevičius gyveno tikroje apsiaustyje. Nepaperkamas, nepalaužiamas jaunas kunigas, atvirai prabilęs apie tautos atgimimą, valdžios organams buvo nepageidaujamas. Jo pamokslai Kybartuose, Varduvoje, Alvite, Ceikiniuose, Sidabrave, Viduklėje, Alksnėnuose sutraukdavo šimtus žmonių. Jis kalbėjo tiesą - kad valdžios organai varžo tikinčiųjų ir Bažnyčios teises, diskriminuoja tikintį jaunimą ir moksleiviją, persekioja tikinčiuosius ir dvasininkus. Jis kalbėjo apie mūsų visuomenės žaizdas, kvietė pakilti ir atsiesti. Pasaulis sužinojo apie tragišką tikinčiųjų padėtį Lietuvoje.

Tokį kunigą valdžiai reikėjo izoliuoti, išvežti, uždaryti, ištremti, marinti badu, šaldyti, terorizuoti, siundyti kriminalistais, gauti etapus, žeminti pastoviomis kratomis. Ir tegu jam padės jo Dievas...

Kokia metalinė, ironiška, žiauri beas-

menės valdžios šypsena, kai ji žiūri į išskankintą kalinio veidą. Tai, gavote, kunige, ko nusipelnėte! Mes jums parodysime Juneską ir SNO, ir tikinčiųjų teisėms ginti komitetą, ir Helsinkį, ir Romos popiežių, ir bryfingus Maskvoje... Dabar pasižiūrėsite, ar yra Dievas lageriuose...

“Jei Viešpats atsiuntė mane į lagerį, tai suprantama, kad mano gyvenimas Bažnyčiai čia yra reikalingesnis negu laisvėje. Turiu progos kai ką paaukoti Dievui, turiu galimybę savo idealus pastatyti aukščiau už visas kitas vertybes” (iš kun. S. Tamkevičiaus laiško artimiesiems).

Praėjo ketveri metai. 1987 m. vasario tryliką antrą valandą nakties kun. Sigitas Tamkevičius iš lagerių kartu su kun. Alfonsu Svarinsku buvo atskraidinti į Lietuvą. Jie čia prabuvo keletą savaičių. Kiek nedaug reikėjo - tik kelių atgailos žodžių, pareikštų viešai. Ir jis, kunigas, liktų laisvas, Lietuvoje, pamatytų saviškius, artimuosius, pabučiuotų Kristaus kojas savoje bažnyčioje, ilgai vaikščiotų po klebonijos sodą, glostytų savo šunį, skaitytų knygas ir būtų laisvas, laisvas, laisvas.

Bet tai - ne jums. Jūs pasirenkate auką. Ir Mokytojas primena: “Kas ištvers iki galo, bus išgelbėtas” (Mt 10, 22). “Nesigailiu, kad grįžau atgal. Kitaip pasielgti ir negalėjau. Išorinė laisvė, kurią žmogus labai brangina, nėra pati didžiausia vertybė. Vidinės laisvės kaina yra didesnė, ir šitos laisvės niekas negali atimti: ją galima tik pačiam prarasti, gyvenant ne pagal sąžinę” (iš kun. S. Tamkevičiaus laiško artimiesiems).

Ir vis dėlto koks skausmingas sugrįžimas atgal į baisią tikrovę - vėl barakai, kaip

arklidės, vėl saulė, tekanti ne iš tos pusės, ir žmonės - pilki, pavargę, išskankinti...“Gaila suaugusių, bet ypač gaila vaikų... Draugiškiausi maži vaikai: susitinkam, jau ne vienas nusišypso ir pasveikina. Kaip gaila prasižėrusių ir prasikeikusių vyrų ir moterų! Jau šešti metai, kai dažnai kartoju: ‘Ačiū tau, Dieve, kad gimiau Marijos žemėje, turėjau tikinčius tėvus, ačiū - sutikau žmones, kurių dvasinis kilnumas vertė stiebtis aukštin! Balandžio 18-tą minėjau savo kunigystės jubiliejų. Dėkoju Dievui, kuris tiek daug mane apdovanojo, daugiau negu buvau vertas... Visa, ką aš per dvidešimt penkerius metus nuveikiau ir daviau kitiems, man atrodo labai mažai, palyginus, kiek daug gavau iš kitų. Nežinau, kaip ilgai ir kokiomis sąlygomis Dievas leis man tarnauti, bet norėčiau, kad tas laikas būtų pažymėtas šventumo ir aukos ženklų. Ačiū tau, Viešpatie, už šį kelią, tik paremk, neapleisk! Tai ir bėga man dienos, greičiau už Obę, ant kurios kranto gyvenu...” (iš kun. S. Tamkevičiaus laiško artimiesiems).

Bėga dienos ir Lietuvoj. Pagaliau į Lietuvą ateina 1988 m. vasara. Atsiranda mažutės tautinės vėliavėlės žmonių rankose. Visi, net senutės su senoviniais ridikiuliais renkasi prie palapinės, per vieną naktį atsiradusios prie katedros aikštėje - keli pasišventėliai badauja dėl politinių kalinių išlaisvinimo. Visa tauta pakilo, kaip miegojęs milžinas. Jūs, kunige, ten, Kivošeine, obliuojantis ledo ritulio lazdas sporto prekių fabrike, dulkėse ir triukšme kalbantis rožančių, - ar jaučiate? Jūs tuoj sugrįžite...

Jūs jau sugrįžote! Kokia laimė, kad jūs sugrįžote!

***“Jei Viešpats atsiuntė mane į lagerį, tai suprantama,
kad mano gyvenimas Bažnyčiai čia yra reikalingesnis
negu laisvėje...”***

ŠV. DVASIOS DOVANOS

CHIARA LUBICH

Šioje ištraukoje šv. Paulius kalba apie charizmas, tai yra apie tas antgamtinės dovanas, kurias Šventoji Dvasia įkvėpė ir dalijo Korinto krikščionims, kad jie tą bendruomenę galėtų statyti ir jai tarnauti. Visai aišku, kad Šventoji Dvasia yra dalintoja ne tik tų dovanų, kurios reiškiasi mūsų išorinėje veikloje, bet ir vidinių malonių, kurios veda mus į šventumą. Šventumas daro mus Dievo vaikais, Jėzaus broliais ir seserimis, vienydamas ir jungdamas mus į vieną kūną su juo.

Šventoji Dvasia — kaip apaštalas aiškina visame kontekste — yra šaltinis visam krikščioniškam žmonių gyvenimui ir visai Bažnyčiai vienybės aspektų įkvėpėja.

Šventoji Dvasia virš visko yra šaltinis antgamtinės šviesos, kuri įgalina mus suprasti ir įvertinti Dievo žodį, kad jis galėtų mumyse tobulai veikti. Ji yra toji, kuri mus patraukia, kuri mus žavi ir gyvenimo žodžiu mus transformuoja. Ji yra toji, kuri

mums duoda vidinį įsitikinimą, kuri mums padeda būti ištikimiesiems Jėzui, Tiesai. Pagal nuostabų šv. Pauliaus išsireiškimą mes galime būti Jėzaus minties dalininkais. (1 Kor 2, 16).

O svarbiausia, Šventoji Dvasia duoda mums naujų jėgų. Ji duoda mums galias gyventi pagal Jėzaus žodžius ir įsakymus, net pagal tuos, kurie kartais mums gali atrodyti neįmanomi. Ji yra toji, kuri duoda mums stiprybės priešintis pagundai, eiti prieš srovę, visad pradėti vėl iš naujo. Ji yra toji, kuri padaro mus galinčiais mylėti, kaip Jėzus myli.

Šventoji Dvasia duoda vidinę laisvę, džiaugsmą, pilnybę, pasitikėjimą savimi, nebaimingumą, drąsą, nesiliaujantį naujumą. Ji yra gyvybės versmė ir dvasinis vaisingumas, nuostabūs darbai ir veikla žmonijos gėriui.

Šventoji Dvasia yra harmonijos, tikros taikos, bendrystės, brolių ir seserų vienybės įkūnijimas.

Kaip mes galėtumėm gyventi pagal čia mąstomus žodžius? Tam yra daug įvairių būdų. Kai mes meldžiamės, maldą visuomet galime tobulinti, mes galime kviešti Šventąją Dvasią ateiti į mūsų širdį. Mes turime būti labiau atidūs, klausydami ir sekdami jos balsą, kai ji apšviečia ir ragina mus gyventi pagal Jėzaus žodžius, pavyzdžiui, vykdyti abipusės meilės įsakymą ir teikti konkrečią pagalbą mūsų artimui. Ji ragina mus ypač būti taikos ir vienybės skelbėjais visur, kur tik mes bebūtumėm.

Pabandykime kurį laiką ypatingu būdu priimti sunkenybes ir bandymus, kurie mus ištinka, turėdami galvoj, kad, priimdami visas sunkenybes vienybėje su Jėzumi, apkabinsime Kristaus kryžių ir gausime Šventosios

Dvasios šviesos ir stiprybės. Tai yra „paslaptis“, kuri įgalina mus gerti — kaip Evangelijoje sakoma — Dvasią ir leidžia jai tapti, kaip Jėzus sako, gyvybės vandens šaltiniu, nuolat mus pripildančiu (Jn 4, 14).

Mums labai padeda ir mus padrąsina dar uoliau stengtis gyventi pagal čia mąstomus žodžius, kai žinome, jog esame ne vieniši, bet su mumis yra daugiau kaip 13 milijonų žmonių visame pasaulyje. Mes visi kartu stengiamės savo kasdienos gyvenime mylėti Dievą ir artimą. Tai darydami, mes visi mažiname blogį ne tik savo aplinkoje, bet ir visame pasaulyje, ypač kai aukojame Dievui visus kentėjimus, pastangas ir veiklą jo garbei ir žmonių išganymui.

Iš anglų kalbos išvertė *Kostas Paulius*

ŽMOGAUS TEOLOGIJA II

V. BAGDANAVIČIUS, MIC

3. Dievas - buvimo davėjas

Norėdami prieiti prie žmogaus teologijos, pirma turime sustoti prie Dievo teologijos. Negalima tikėtis sveikos žmogaus teologijos, jeigu neturime teisingos ir gerai pasisavintos Dievo teologijos. Dievo supratimas yra pakibęs tarp dviejų sunkiai suderinamų jo savybių: Dievo visuotinės ir jo intymaus dėmesio kiekvienam žmogui. Pasisavinus Dievo visuotinę, dingsta galimybė jį suprasti kaip dėmesį kiekvieno žmogaus išimtinai individualybei. O kai gyvai pasisaviname Dievo individualų santykį su žmogumi, kuris aukščiausio lygio pasiekia toje meilėje, kuria Dievas myli žmogų, išnyksta galimybė suvokti Dievą, kaip tokį, kuris yra ir nuo kurio savo buvimu priklauso visa tai, kas yra.

Studijuodami Dievą, turime rasti būdą suderinti šias abi Dievo savybes. Pradėkime nuo to, kad iš viso geriau suprastume reikšmę ir skirtumą to, kas yra ir ko nėra. Tai iš tikrųjų yra aukščiausias uždavinys ne tik filosofui, bet ir kiekvienam tikinčiajam. Nepaprastai didelis skirtumas yra tarp būti ir nebūti. Mes daug lengviau suprantame mažesnius skirtumus, bet suprasti šį didįjį skirtumą mums kažkaip yra per daug. Ar žmogus yra sveikas ar ligonis, išauklėtas ar ne, ar jis yra mūsų tautietis ar ne, mes tai lengvai suprantame. Bet suprasti tai, kad aš esu, ir kaip būtų, jeigu aš neegzistuočiau, mums net nėra į galvą neateina. Kad Dievas yra geras, mums paprastai nėra sunku suprasti, bet kad jis iš viso yra, mums tai lyg išspręsta iš dėmesio. Iš dėmesio lauko tai išspręsta net ir populiariems filosofams. Jie buvimą ima kaip savaime suprantamą dalyką, o nebuvimo pavojaus visai nemato. O kaip tik

čia yra ta vieta, kurioje žūva Dievo samprata ir teisinga žmogaus samprata. Dievas yra pats buvimas, be kurio nėra jokio kito buvimo, o žmogus yra toks buvimas, kuris savo buvimą yra gavęs iš Dievo.

Kai aš vaikystėje buvau mokomas katekizmo, man buvo sakoma, kad Dievas viską mato, ką aš darau. Dėl to, jeigu aš ką nors daryčiau pasislėpęs, Dievas vis tiek viską matytų. Tai buvo sakoma, norint paaiškinti tiesą, kad Dievas viską žino. Tačiau vėliau man pradėjo kilti abejonė, kaip Dievas gali viskuo domėtis apie mane, jeigu jis domisi daugybe žmonių. Ta abejonė ilgai man nedavė ramybės. O kaip ji buvo nugalėta? Ta abejonė galėjo būti nugalėta tik tobulesniu Dievo, kaip visuotinio ir vienintelio būties kūrėjo, supratimu. Tik tas gali apie kūrinį viską žinoti, kas yra jo kūrėjas. Taigi Dievas, visokio buvimo, taigi ir žmogaus, kūrėjas ir palaikytojas, ligi smulkmenų gali viską žinoti apie žmogų, daug geriau negu pats žmogus.

Koks yra skirtumas tarp būti ir nebūti, gali pavaizduoti A. Camus romanas "The plague". Romane vaizduojamas epidemijos ištiktas miestas, atskirtas nuo viso pasaulio. Žmonės vienas po kito miršta ir visi yra labai prislėgti. Vystantis romano eigai, kunigas Peneloux pasako porą pamokslų. Pirmajame pamoksle jis sako, kad ši nelaimė miestą ištikusi dėl jo gyventojų nuodėmių. Klausytojai nenoromis priėmė šį aiškinimą. Kai kurie bandė jį išaiškinti visai kitaip. Kilo slaptas priekaištas Dievui, kad jis žmonių nemylė.

Kuriam laikui praėjus, tas pats kunigas pasakė kitą pamokslą, į šią nelaimę pažiūrėdamas gilesniu būties žvilgsniu. Epidemija esanti tik dalinė būties apraiška. Jeigu jūs

norite, sakė jis, atmesti šią epidemiją ir marą, jūs turite atmesti buvimą, kuriame mes esame. Jeigu nebūtų buvimo, nebūtų nė maro. O kas drįstų atmesti viską, kas yra? (Modern Library, 1948, p. 202).

Į maro klausimą kun. Peneloux pažiūrėjo kaip į žmogaus buvimo problemą. Tai yra anapus jausminės ir dorinės srities. Tai yra būties atsakymas. Peneloux jį taip kietai yra suformulavęs, kad jo negalima atmesti neatmetant savo konkretaus buvimo. Jis pastato skaitytoją į neapeinamą situaciją. Jei tu jį atmesi, atmesi visa tai, kas yra. Tad jo atsakymas yra toks, kad jeigu norime atmesti mirtį, kaip buvimo trūkumą, turime atmesti ir buvimą. Arba mes turime priimti mirtį kaip trūkumą, arba turime atmesti viską. Bet kas drįstų atmesti viską? Priimdamas viską, žmogaus mirties apraiškoje, jis priima tik būties trūkumą. Mes mirštame tik dėl to, kad esame ir turime buvimo supratimą. Jeigu nebūtume ir to buvimo nesuprastume, mirties, tragedijos, nebūtų.

Šiuo epizodu Camus parodo, kad jis puikiai supranta skirtumą tarp būti ir nebūti. Tokiu būdu jis palengvina ir Dievą suprasti kaip besąlyginį buvimą. Tad ir mums, ieškantiems Dievo supratimo, patartina eiti panašiu keliu. Camus net buvimo trūkumu, būtent siaučiančiu maru, palengvina supratimą tokios būties, kuriai ne tik niekas negresia, bet ir tokios būties pilnybės, iš kurios gali būti kilusios ir visos riboto buvimo būtytys.

Panašiai apie Dievą galima galvoti ir kaip apie visokio gerumo priežastį. Moderni Vakarų kultūros galvosena yra patekusi į klystkelius, norėdama gerumą suvokti tik ryšium su egzistuojančiu blogumu. Dievą turėtume suvokti kaip pirminį ir pagrindinį gerumą, ne tik kaip visos būties pagrindą. Kiekviena Dievo sukurta būtis yra savitas gerumas. Kas kuria būti, kuria ir jos gerumą. Dievo atskyrimas nuo gerumo Vakarų civilizacijoje galbūt yra atėjęs perdėto moralizmo keliu, kuris skatina pirmiausia į Dievą

žiūrėti kaip blogio teisėją. Tai sukludo jame matyti pagrindinį gerumą.

Viena iš gerumo apraiškų yra palankus prisiartinimas prie kitų. Dievas nėra nuo kitų atsisitraukęs. Taip Dievą suprato šv. vyskupas ir kankinys Ciprijonas, miręs 250 m. Kartagoje. Taip jis apie Dievą kalba, aiškindamas maldą "Tėve mūsų": "Taigi Dievas yra prisiartinantis, o ne Dievas iš toli".

Iš žmogaus pusės Dievo dėmesį žmogui šimtmečiu vėliau aptaria šv. Petras Chrizologas (380 - 450). Jis klausia: "Žmogau, kodėl tu esi menkas, o kuris esi vis dėlto toks brangus Dievui?"

Tai yra pirmųjų krikščionijos amžių pamaldumo apraiška, kuri pasidarė tarsi užmiršta vėlesniais šimtmečiais. Iš to mes turėtume mokytis, kad, pripažindami Dievo kūrybinę visagalybę ir jo esminį gerumą, besireiškiantį teisingumu, neprarastume jo artimumo kiekvienam iš mūsų.

Dievo visagalybė neturėtų jo atitolinti nuo mūsų. Tai yra ne tik krikščioniška tiesa, bet ir sveikos krikščioniškos filosofijos tiesa. Kad tai geriau paaiškėtų, paimekime vieną ištrauką iš daugelio manymu, labai šalto filosofo Aristotelio. Ir jo Dievo samprata mums labai artima. Jis įdomiai sugretina Dievo ir mūsų nuotaiką. "Jeigu Dievas yra visada geros nuotaikos, kokios mes tik kartais esame, tai verčia mus stebėtis. O jeigu jis dar geresnės nuotaikos, tai verčia mus dar labiau stebėtis. Ir Dievas tikrai yra geresnės nuotaikos. Gyvenimas taip pat priklauso Dievui, nes aktuali mintis yra gyvenimas. Dievas yra ta aktualybė. Ji yra labiausiai gera ir amžina. Dėl to mes turime sakyti, kad Dievas, gyvenanti amžina būtis, yra labiausiai gera. Todėl gyvenimas ir nuolatinis tęsimasis bei amžinumas priklauso Dievui, nes tai yra Dievas" (Metafizika, XII knyga, 7 skyrius, 24 - 30 eil., angliškame vertime 880 psl.).

Atkreipkime dėmesį į tai, kad sveika Dievo filosofija neturi atitolinti mūsų nuo

Kryžiaus šventinimo iškilmų dalyviai.

Dievo, kaip nuo jo neatitolina ir nekrikščionio Aristotelio filosofija.

4. Šių laikų žmogaus samprata

Modernus mokslas šiandien yra prisigaminęs per daug save žeminančių žmonių, kuriems jis nieko nežada, išskyrus šį gyvenimą. Dėl to yra atsiradę tiek daug beviltiškai suskilusių žmonių, pilnų juos naikinančios baimės. Šiems žmonėms reikia pagalbos atstatyti jų prarastą garbę ir gyvenimo džiaugsmą.

Modernus mokslas žmogų supranta ne

taip, kad jis žmogaus prigimtį labai vertintų, bet taip, kad jį išdalina įvairiomis jo galiomis. Dėl to žmogus pasidaro tarp savęs nesuderintų skirtingų galių junginys. Žmogaus jausmai tada pasidaro ne tas pat, kas pats žmogus. Jo valia pasidaro ne tas pat, kas jo protingumas. Žinoma, šios žmogaus galios yra skirtingos, bet ligi jų suderinimo viename asmenyje modernus mokslas neprieina. Berods teisingai sakoma apie Tomą Akvinietį, kad jo filosofinė sistema labiausiai yra vertinga tuo, kad sugeba, nepaisant turtingų žmogaus galių pažinimo, išlaikyti nesuskilusį žmogų.

Dievo apreiškimas suteikė mums žinių apie Dievą ir apie mus pačius, ko mes iš savo gyvenamų aplinkybių negalime sužinoti. Dėl to į dievišką apreiškimą mes turime žiūrėti kaip į pilnaprasmi žinių šaltinį, kuris mus išlaisvina iš visų aplinkybių siaurumų. Dėl to žodžiui *apreiškimas* turime priskirti tokią prasmę, kad jis praturtina mūsų žinojimą ir apie save. Tačiau jeigu Dievo apreiškimas yra autentiškas žinių šaltinis, juo mes turime naudotis, kai svarstome klausimą, kas mes iš tikrųjų esame. Dievo apreiškimo duomenys turi realiai pereiti į mūsų savo sampratos sudarymą. Tačiau atrodo, kad moderni visuomenė ligi tokio Dievo apreiškimo vertinimo nėra priėjusi ir save studijuoja tik pasigaudama aplinkybių duomenų.

Moderniosios filosofijos atstovai pradeda pajusti gilesnės žmogaus filosofijos trūkumą. Sartre filosofija, žinoma, yra ateistinė, tačiau ji dieviškumo ilgisi. Modernus filosofijos istorikas Copleston apie Sartre filosofiją sako, kad ji "interpretuoja žmogų, siekiantį dieviškumo; nors ta pastanga yra pasmerkta nepasisekimui" (Contemporary Philosophy, Newman Press 1956, p. 221).

Tas pats filosofijos istorikas kiek anksčiau visai teigiamai įvertino egzistencialistinę filosofiją, kaip teisingai iškeliančią problemą. "Man atrodo, - sako jis, - kad egzistencializmas suvaidino svarbų vaidmenį ligi to, kad atkreipė dėmesį į klausimą, kuris, jeigu būtų galima į jį atsakyti, yra didelės reikšmės" (216 psl.).

Tačiau ne visi mąstytojai pageidauja antgamtinio vaidmens natūraliame gyvenime. Ir jo nenori tokios kultūros atstovai (Robert Aron), iš kurio turtingos religinės praeities tokio vaidmens supratimo būtų galima tikėtis. Jis prisipažįsta esąs žydas ir net tai, kad palankus ir krikščioniškam tikėjimui. Jis net pripažįsta Jėzaus Kristaus dvigubą prigimtį: dievišką ir žmogišką. Tačiau kai jis ima svarstyti krikščionijos vaidmenį žmonijos gyvenime, nemato rea-

lios galimybės tam vaidmeniui. Jis rašo: "Krikščionybės paradoksas yra sunkus ir nuostabus: pašventinti tai, kas yra profanu, pakelti prie Dievo tai, kas savo esme priešinasi bet kokiam pakėlimui, įskiepyti šventumo dozes inertiškai visatai, suteikti šviesos elementus tamsiai medžiagai. Tai įpareigoja pastangoms, kurių žydiškumas nepaiso" (Les Années obscures de Jesus, Grasset, Paris 1960, p. 266).

Įdomu, kad šis autorius teisingai supranta pasaulio pašventimo problemą, bet laiko ją neįgyvendinama. Taip yra dėl to, kad jis neteisingai supranta Dievo ir pasaulio santykius, laikydamas juos vieni kitiems priešingus.

Žmogaus teologijos klausimo svarstymas priklauso nuo to, kiek natūralus žmogus savo sampratoje yra imlus antgamtiniam vaidmeniui. Jeigu kas į antgamtiškumą, t.y. į dieviškumą, žiūri kaip į nesuderinamą dalyką su žmogiškumu ar net kaip į vienas kitam priešingus dalykus, tai žmogaus teologijos svarstymas atkrinta. Bet jeigu žmogus, vertindamas savo prigimtį, prieina prie pažiūros, kad ji negali būti kilusi pati iš savęs ir kad neįmanoma kitaip, kaip kieno nors ji turi būti padaryta, tada žmogaus teologijos klausimas įgauna realaus svarstymo galimybę.

Tačiau reikia pripažinti, kad moderni visuomenė ne mažiau kaip per porą paskutinių šimtmečių intensyviai buvo ugdoma minties apsieiti žmogaus svarstyme be sąlyčio su antgamtiškumu. Ne vienas autorius yra atkreipęs dėmesį į šį modernios galvosenos bruožą. Daug kas šią galvoseną yra ugdęs ir daug kas jai atstovauja. Pavyzdžiui, galima paminėti tik modernaus filosofo Alberto Camus pasakymą apie Hegelio vaidmenį, modernią visuomenę atitraukiant nuo antgamtiškumo. Jis sako: "Hegelio šalininkai vis labiau ir labiau bandė sunaikinti antgamtiškumo mintį ir antgamtiškumo ilgesį" (The Rebel, N. Y. Vintage Books, 1954, p. 136).

(B.d.)

ŽIAURUS LIKIMO PASITYČIOJIMAS

(Suaugusiųjų konkurse III premiją laimėjęs straipsnis)

NINA GAILIŪNIENĖ

Vijomės rudenį. Palikome Connecticut be lapų. O apie Vašingtoną pakelės dar siūlė gėrėtis raudonų ir geltonų spalvų simfonija, rudens sukomponuota ir diriguota.

Kelias į Floridą žinomas. Pravažiavus Richmond miestą, gana nuobodus. Šeštadienio rytą beveik tuščias. Skubėti nebuvo ko. Net nakvynė nerūpėjo. Dienos kelio galas turėjo baigtis Pijaus Mažeikos namuose. (Vardai, pavardės, vietovės ir aplinkybės pakeistos).

Pijų pažinojau iš vyro pasakojimų. Jų tėvų sodybos Lietuvoje buvo gretimuose kaimuose. Vaikai pradžios mokykloje buvo neatskiriami draugai. Kai reikėjo važiuoti į gimnaziją, jų keliai išsiskyrė. Jonas įstojo į gimnaziją savo apskrities mieste, o Mažeika išvežė savo sūnų į Kauną.

Pijus buvo vienintelis berniukas trijų vaikų šeimoje. Nenuostabu, kad tėvas ir motina krovė į jį savo svajones. Tos svajonės skyrėsi. Mažeikienė, nepaprastai pamaldi moteris, kuriai rožančius nekrito iš rankų, troško matyti sūnų prie Dievo altoriaus. Kitaip elgėsi tėvas. Jis norėjo, kad sūnus būtų inžinierius.

Sūnų išvežus į Kauną, motinos svajonės subyrėjo, o tėvo sustiprėjo. Komercinė mokykla lotynų kalbos neturėjo, bet buvo daug matematikos, taip reikalingos inžinerijos studijoms.

Pijui mokslas sekėsi gerai. Gal net per daug gerai. Baigęs keturias klases, nutarė, kad mokslo jam gana. Kam laiką gaišinti prie knygų? Gyvenimas yra geriausia mokykla. Jo galva buvo pilna planų ir idėjų. Likęs namuose, Pijus nesnaudė. Tėvo ūkyje įtaisė didelę bandą pieningų karvių. Be-konus augino šimtais. Kelis hektarus už-

sodino cukriniais runkeliais, žemuogėmis ir daržovėmis. Užveisė sodą.

Tėvas daugiau nesielvartavo, kad sūnus atsisakė mokslo ir inžinerijos. Kai sekmadienį važiavo į bažnyčią staininiais erzilais pakinkytoje karietoje, Mažeikos širdis buvo laimės kupina. Nežinia, kam jis už tai dėkojo - Dievui ar sūnui...

Žemiškoji laimė dažnai trumpa ir trapi. Turtas ir garbė kelia pavydą. O raudonojo maro laikais auką buvo taip pat lengva sunaikinti. Kai vežė lietuvius į Sibirą, Mažeikų šeima buvo pirmieji pasmerktųjų sąrašė. Pijus išvengė tėvų ir seserų likimo tik per stebuklą. Jis tikėjo, kad Dangus išklausė jo motinos maldas.

* * *

Karas sulygino Vokietijos miestus su žeme, o pabėgėlius suliejo į vieną pilką masę. Mokslo diplomai, kariški laipsniai, turėtos atsakingos valdžios vietos tėvynėse neturėjo jokios reikšmės. Visi pasidarė lygūs, aptariami dviem žodžiais - displaced persons.

Pijus ir čia prasikišo iš kitų. Tai vis nuopelnas komercinės mokyklos Kaune, kur buvo sustiprintas vokiečių ir anglų kalbų kursas. Tų dviejų kalbų mokėjimas buvo tikra dangaus palaima. Pijus gavo šiltą vietą Unroje.

Prasidėjo emigracija į užjūrius. Jaunystė, fizinis pajėgumas, gera sveikata buvo nemokamas bilietas išvažiuoti darbams į Angliją ir Kanadą. Daug jaunų vyrų ir merginų padarė pirmą šuolį į nežinomą ateitį tuose kraštuose. Pijus taip pat nerimo. Jo tikslas buvo pasiekti Ameriką, kur buvo jo dėdė. Senas, bevaikis, turįs statybos biznį. Bet

emigracija į tą laimės šalį dar nejudėjo. Patyręs iš savo viršininko, kad Manchesterio ligoninė ieško virėjo ir šoferio, Pijus pasirašė sutartį ir su savo žmona išvažiavo į Angliją. Kas žino? Gal bus, kaip lietuviška patarlė sako: "Tiesiog arčiau, aplink greičiau"...

Ir ką ten rado? Ogi vaikystės draugą, dirbantį tos ligoninės valgykloje. Stebėjosi, kad gyvendami skirtinguose lageriuose Vokietijoje, neturėjo žinių vienas apie kitą. Draugystė atsinaujino ir dar labiau sustiprėjo. Jonas dar buvo viengungis. Visus savaitgalius praleisdavo pas Pijų, kuriam reikėjo klausytojo. Jo galva buvo kupina planų. Apie savo ateitį Amerikoje jis kalbėjo beveik tėvo žodžiais, kad ten jo laukė "beribės galimybės"... Pijaus žmona, labai švelni ir tyli moteris, į tuos pokalbius nesikišo. Ji leido laiką virtuvėje, skalbykloje ar ką nors siuvo ar mezgė. Na, ir ypatingai buvo gera šeimininkė. Nežiūrint, kad Anglijoje maistas dar buvo normuotas, ji visados sugebėjo padėti ant stalo skanius pietus sau ir svečiui.

* * *

Kai iš greitkelio išsukome į vietinį kelią, raudona saulė kabojo jo gale taip žemai, kad, rodos, galėjai koja pasvirti kaip sviedinį. Greitai prasidėjo priemiesčio namai. Gražūs namai, pastatyti atokiai nuo gatvės, skendo medžiuose ir dekoratyviniuose krūmuose.

Ant kalniuko keteros prie geležinių vartų masyvinės kolonos buvo mūsų ieškomas numeris. Vyras išlipo iš mašinos ir kolonos šono lentelėje paspaudė jam duotus numerius. Vartai atsidarė į įvažiavimą, apsuptą iš abiejų pusių aukšta gyvatvore. Geležiniai vartai triukšmingai užsidarė užpakalyje mūsų. Man prisiminė neseniai matytas filmas iš gangsterių gyvenimo. Tik prie prožektoriais apšviesto namo stovėjo ne uniformuoti ginkluoti sargai, matyti filme, o pats baltaplaukis savininkas. Jis ranka pamojo įvažiuoti į atvirą garažą.

Prieš namą buvo didelė gėlių klomba. Jos viduryje ant aukšto stiebo plevėsavo Amerikos vėliava. Dvi masyvinės baltos kolonos laikė ilgą pastogę. Po ja mašina galėjo pravažiuoti prie namo durų lenkta įvažia aplink gėlių klombą.

Prieškambaryje Mažeika paspaudė mygtuką garažui uždaryti. Mygtukų buvo daug sienoje. Jie atkreipė vyro dėmesį. Pijus pradėjo aiškinti jų paskirtį. Mano ausys pagavo moterišką balsą:

- Jolanda, aš pati pietus paduosiu. Skubėk namo. Tavęs laukia mama ir vaikai. Pasiimk pintinę. Rasi pagamintus pietus. Nereikės virti namie. Šiandien čia nusidirbai.

- Mona, kur tu esi? Svečiai jau čia! - šaukė Pijus žmoną.

- Vesk svečius į kambarį. Pasikeisiu drabužius ir nueisiu pas juos, - atsiliepė žmona per garsiakalbį.

- Tai matai, reikia jai darbo drabužius pasikeisti. Turime kasdien ateinančią juodukę. Labai gera moteris. Puiki virėja. Žmonai nereikėtų ir piršto judinti. Bet kur tau! Dirba kartu abidvi. Kartais nežinia, kuri iš jų tarnaitė, o kuri ponija, - kalbėjo Pijus, atidaręs duris į keltuvą.

- Turi visus patogumus. Net keltuvą į antrą aukštą, - stebėjosi mano vyras.

- O ką žinai, kas laukia ateityje? Tuo tarpu bėdų neturiu. Tik balta galva skelbia mano amžių. Žmona jau skundžiasi skausmais kojose. Po kelerių metų laiptais užlipti į antrą aukštą gal bus ne lengviau, kaip įlipti į Everesto kalną. Štai jūsų kambarys. Turite valandą iki vakarienės. Gal norėsite nusiprausti ar prigulti poilsio. Čia rasite viską jūsų patogumui, - su tais žodžiais Pijus mus paliko svečių kambaryje.

Kol vyras prausėsi, aš apžiūrinėjau kambarį. Viskas buvo masyvu ir brangu. Didžiulė lova jau pataisyta nakties poilsiui. Paskui nusipraususi ir apsirengusi, sustojau prie lango.

- Žiūrėk, koks didelis baseinas. Matyt;

apšildomas. Vanduo garuoja, - kviečiau vyrą pasižiūrėti.

- Labas vakaras! — prabilo moteriškas balsas. Kelias akimirkas žiūrėjome viena į kitą.

- Monika! Argi tu čia? - sušukau, puldama į jos ištiestas rankas.

Vyras žiūrėjo į mudvi, apstulbęs iš nuostabos. Jam paaiškinau, kad Moniką pažinojau nuo gimnazijos laikų.

- Pijau, mūsų žmonos senos pažįstamos!

- sušuko Jonas, kai įėjome į valgomąjį.

Po trumpo paaiškinimo sėdome prie stalo. Pijus atkimšo butelį šampano ir pasiūlė išgerti už seną abipusę draugystę.

* * *

Po vakarienės vyrai nuėjo į Pijaus studijų kambarį, o mudvi į virtuvę. Monika papasakojo apie savo pabėgimą iš Lietuvos. Kai Hitlerio armija traukėsi iš rytų fronto, kapitonas Kodis išsiuntė žmoną su sūneliu iš Vilniaus pas tėvus. Žadėjo ir pats parvažiuoti. Už poros dienų ji gavo žinią, beveik įsakymą, kad ji su vaiku ir tėvais važiuotų prie Vokietijos sienos. Jeigu ne ten, jie susitiksį Vokietijoje. Kodienės tėvas griežtai atsisakė. Kaip jis paliks Dievo valiai ligoninę? Daktaro pareiga pirmoje vietoje.

Kodienė atbėgo pas Moniką, sugrįžusią pas savo tėvus, ir verkdamą maldavo važiuoti su ja. Neturėjo drąsos viena su pusės metų kūdikiu eiti į nežinią. Monika neturėjo širdies atsisakyti. Kitą rytą dr. Dzikas išvežė dukrą, anūkėlį ir Moniką į Vokietijos pasienį. Ten jos su daugybe pabėgėlių peržengė sieną, palikdamos Lietuvą raudonajam marui...

Po kelių dienų jos buvo nugabentos traukiniu į vidurį Vokietijos. Greitai pasirodė, kad kūdikis buvo ne našta Kodienei, o tikra palaima. Ji gavo maisto kortelę ir kambarį. Monika su kitais užsieniečiais buvo apgyvendinta fabriko lageryje, kur maistas buvo blogas, išėjimas iš lagerio griežtai

kontroliuojamas. Po pusmečio atsirado Kodis. Jis dirbo tame fabrike, kurio lageryje gyveno Monika. Jis gyveno laisvai pas žmoną. Kai sąjungininkai subombardavo fabriką, lagerio vadovybė dingo. Monika su keliais ukrainiečiais ir lenkais pabėgo. Atsidūrė Vestfalijoje pas ūkininkus. Ūkininkai džiaugėsi pigiais darbininkais, o jie - sočiu maistu ir pastoge. Pasibaigus karui, susiorganizavo pabėgėlių lageriai. Ten Monika susipažino su Pijum ir už jo ištekojo.

* * *

Sekmadienio rytą mudvi su Monika, grįžę iš bažnyčios, radome Pijų baseine. Namas kvepėjo kava ir pusryčių kepiniais. Jolanda patiekė pusryčius verandoje, paskendusioje ryto saulėje ir gėlėse. Po pusryčių vyrai išvažiavo į miestą, o mudvi su Monika pas Kodienę. Atsidūrėme neturtingame miesto kvartale. Namai maži, apšepę. Gatvės siauros ir nešvarios. Viena gatvė išsiskyrė iš aplinkumos mūriniais keturaukščiais namais. Prie vieno iš jų Monika sustojo.

- Šitie namai Pijaus statyti. Priklauso miestui. Neturtingieji čia gauna butus už labai žemą nuomą, - paaiškino Monika, kai atsidūrėme keltuve. Kodienės butas buvo siauro koridoriaus gale ketvirtame aukšte. Monika atsirakino duris ir be garso įėjome į šviesiu kilimu išklotą kambarį. Kodienė sėdėjo fotelyje ir žiūrėjo TV.

- Ponia, atvežiau jums viešnią, - į Monikos žodžius Kodienė atsisuko ir įdėmiai žiūrėjo į mane. Nepažino.

- Labas rytas, Aldona. Ar matematika ir lotynų kalba nieko neprimena? - paklausiau.

- O, Viešpatie! Ar tai tu, Maryte? Po tiek metų!...O tu beveik nepasikeitusi! - kalbėjo Aldona, sunkiai keldamasi iš kėslų.

- Nepasikeitusi!.. Tik negalima pažinti...- pradėjau juoktis.

- Ne veidą, o bendrą išvaizdą turėjau galvoje. Tu nepridėjusi nė gramo. O aš baisi pažiūrėti sau ir kitiems, - teisinosi Aldona.

Nebuvo galima prieštarauti jos žodžiams. Ji teisingai save įvertino. Tamsioje gėlėtoje suknelėje ji užpildė platų krėslių...

- Maryte, ir sapnuote nesapnavau tave pamatyti. Kaip gyveni? Apie mane tau turbūt Monika viską papasakojo.

- Tik iki judvi atsidūrėte Vokietijoje karo metu. Nieko daugiau, - paaiškinau jai, ką buvau girdėjusi iš Monikos praeitą vakarą. Aldonos nereikėjo daugiau raginti. Ji tuojau pradėjo pasakoti savo istoriją.

- Prasidėjus emigracijai, išvažiavome iš Vokietijos į Čikagą. Pradžia ten buvo sunki. Vyras gavo šlaviko darbą fabrike. Aš vakarais valiau draudimo įstaigos kambarius. Reikėjo vienam iš mūsų būti su Vytuku. Vyras mėgo išgerti. Kai gērė Lietuvoje, manęs negąsdino. Atrodė, kad visi karininkai mėgo Karininkų ramovėje barą. Šlaviko darbo jis nekenė. Laikė savęs pažeminimu. Savaitgalius praleisdavo smuklėse atsigaivinimui nuo darbo ir gėdos. Gyvenimas nebuvo saldus, bet sotus ir saugus. Po trejų metų net persikėlėme iš pusrūsio į padorų butą. Vytukas lankė mokyklą. Pakeičiau darbą. Dirbau dienos metu ligoninėje. Viltis šviesesnei ateičiai augo. Nežinojome, kad baisi nelaimė tykojo mūsų už kampo. Vytukas susirgo leukemija. Medicina nepajėgė jo išplėsti iš mirties narsų. Taip su trylikos metų Vytuku mudu palaidojome savo džiaugsmą ir gyvenimo prasmę. Julius visiškai sugniužo. Per naktį paseno dvidešimčia metų. Pradėjo smarkiai gerti. Ne vien savaitgaliais. Kartais dvi tris dienas nepareidavo namo. Darbas buvo mano visa paguoda. Dirbau dažnai net savaitgaliais. Trūko pinigų, kai Julius savo uždarbį pragerdavo... Tą sekmadienio rytą buvo labai šalta ir snigo. Kai Julius išėjo į darbą, tai ir negrįžo. Palikau raštelį virtuvėje ant stalo ir išėjau į darbą. Iš autobuso įėjau į ligoninę pro rūšį. Ten sutikau mūsų šeimnininkų sūnų Ričardą, jauną studentą, stumiantį vežimėlį su lavonu.

- Good Morning Mrs. Kodis! Gal norite pamatyti lavoninę?

Nusekiau jį į didelį, belangį kambarį. Sienose buvo tarsi stalčiai. Į vieną iš jų Ričardas paguldė lavoną, įsuktą į baltą plastiką. Tik lavono galva ir kojų letenos nebuvo uždengtos. Prie kojos nykščio buvo pririšta kortelė su jo vardu ir pavarde.

- O tas lavonas be kortelės? - parodžiau Ričardui.

- Galbūt koks benamis, rastas gatvėje sušalęs, - su tais žodžiais Ričardas ištraukė apatinį stalčių su bevardžiu lavonu. Žvilgtelėjau į jo veidą ir suklikau nesavu balsu. Raudodama susmukau ant žemės šalia lavono.

- Mrs. Kodis! Kas yra? Ar jūs jį pažįstate? - Ričardas kėlė mane apkabinęs.

- Mano vyras! - suvaitojau.

Kaip atsiradau namuose, neprisimenu. Matyt, ligoninėje duota injekcija buvo nervams nuraminti. Užmigau. Po kelių valandų atbudusi, jaučiausi nuostabiai rami. Išrinkau karstą pas laidotuvių direktorių ir susitarėme, kad už laidotuves sumokėsiu po truputį kas mėnesį. Po laidotuvių gavau pranešimą, kad "jūsų draugai" viską užmokėjo. Prie laiško buvo pridėtas ilgas aukotojų sąrašas ir septyniasdešimt dolerių čekis - likutis nuo laidotuvių sąskaitos.

Iš tų "draugų" saraše pažinojau nedaug. Tarp jų buvo keli daktarai ir slaugės iš mano ligoninės. Jiems parašiau padėkos laiškus. Atsakiau butą. Šeimnininkai nupirko baldus. Gale mėnesio atsiėmiau atlyginimą iš darbovietės. Su keturiais šimtais dolerių kišenėje išvažiavau autobusu į Vašingtoną pradėti gyvenimą iš naujo. Lietuviškoje Čikagoje negalėjau pakelti gėdos. Mano vyras, Lietuvos kapitonas, girtuoklis... Rastas gatvėje sušalęs... Palaidotas kaip valkata žmonių aukomis... To man buvo per daug.

Vašingtone sekėsi geriau negu tikėjausi. Kalbos jau buvau pramokusi. Gavau darbą valdžios įstaigoje. Darbas lengvas, atlyginimas didesnis negu ligoninėje. Niekas čia mano praeities nežinojo. Laikiausi nuošaliai nuo lietuvių. Net "Draugą" užsisakiau ma-

mos mergautine pavarde, kad kas nors nesusuktų mano pėdsakų. Gyvenau ramiai iki pradėjo irti sveikata. Sąnarius gėlė, naktys be miego. Įstaigoje būti ant kojų buvo tikra kančia. Krūtinė užgulta. Kvėpuoti sunku. Gydytojai rado reumatoidinį sąnarių uždegimą ir astmą. Įsakė vengti dirbtinio vėsinimo kambariuose. Bet įstaigoje tai neišvengiama. Turėjau išeiti iš darbovietės. Sveikata ėjo vis blogyn. Atsirado kūne vandens. Kojos tino. Širdis sutriko. Pasidariau tikras ligų patalas. Tokią mane rado Mažeikos prieš ketverius metus. Parsivežė ir apgyvendino šiame bute. Nežinau, ką daryčiau be jų. Monika kas savaitę kartą ar du apilanko. Atveža maisto. Dažnai be sąskaitos. Nuveža pas daktarus. Aptvarko kambarius. Sunkesniems darbams atsiunčia savo tarnaitę. Niekados neateina tuščiomis. Ir šiandien su didžiule pintine dingo virtuvėje. Tai vis prisideda prie mano svorio, - nusikvatojo Aldona. - Užsiplepėjau. Tai vis vienišų žmonių savybė daug šnekėti, kai sugriebia klausytoją... Dabar pasakok apie save.

Įėjo į kambarį vyrai, ir man nereikėjo išpildyti Aldonos prašymo.

>je ije sj<

Po kavos ir užkandžių, Monikos paruoštų pas Aldoną, mudu tęsėme savo kecionę į Floridą. Aš pasakojau vyrui apie savo pažintį su Aldona.

Buvau šeštoje klasėje, kai į naują apskrities ligoninę atvažiavo iš Kauno garsus chirurgas dr. Dzikas. Jo duktė Aldona įstojo į mūsų klasę. Buvo aukšta, liekna, geltonplaukė, labai graži mergaitė. Chore dainavo solo partijas. Skambino pianinu. Manau, kad visi klasės berniukai buvo ją įsimylėję. Ji nė į vieną nežiūrėjo. Su motina dažnai važinėjo į Kauną. Nebuvo laiko mokslui. Reikėjo korepetitoriaus. Ją mokiau matematikos ir lotynų kalbos. Retai matydavau jos tėvus. Mane įleisdavo Monika. Jos tėvai gyveno miestelyje. Motina siūdavo. Tėvas šiaip uždarbiaudavo. Monika buvo tik pora

Kryžiaus šventinimo iškilmėse kalba prof. Arvydas Žygas.

metų vyresnė už mus. Baigusi virimo kursus, ji lengvai gavo darbą daktaro namuose.

Aldona šiaip taip stūmėsi iš klasės į klasę. Pavasarį prieš baigiamuosius egzaminus ji man pasisakė savo paslaptį. Egzaminų nelaikys. Turi sužadėtinį Kaune. Už jo ištekęs. Ir ištekęjo už kapitono Juliaus Kodžio. Vestuvės buvo šeštadienio vakare. Kviestų, sako, buvo tik keli, o bažnyčia pilna. Subėgo miestelėnai pažiūrėti, ko nematę. Visi pabroliai buvo uniformuoti karininkai. Ar galėjo būti kas gražiau kaip puošnios

karininkų uniformos?... Mums, jaunoms provincijos mergaitėms, atrodė, kad Aldonos laimė nepasiekiamo. Tai kas, kad jos kapitonas buvo keturiolika metų už ją vyresnis... Po vestuvių Aldona su vyru ir Monika išvažiavo į Kauną.

Studijuodama Kaune, sutikau Aldoną. Pakvietė pas save. Sutartą popietę nuėjau į jos butą. Monika įleido mane ir pakvietė į valgomąjį. Pasakė, kad ponios nėra namie. Ji liepusi mane pavaišinti kava ir saldumynais iki ji sugrįžianti.

- Monika, kur tavo kava? Sėsk ir vaišinkis su manimi. Pasikalbėsime apie senus laikus, - kreipiausi į Moniką, išeinančią iš kambario.

- Negaliu. Ponia labai supykta. Man neleista kitur valgyti, kaip tik virtuvėje. Ir iš man skirtų indų. Turiu žinoti savo vietą,

- teisinosi Monika.

- Nesąmonė! Kuo tu blogesnė už ją ar mane? Negaliu įsivaizduoti, kad Aldona galėtų taip elgtis su tavimi. Nebijok! Aš pasakysiu, kad tu pildei mano norą.

Monika nusileido. Atsinešė puoduką kavos ir savo lėkštelę. Ji pasakojo, kad Aldona, parsivežusi ją į Kauną, aprenė kambarinės uniforma. Davė griežtas instrukcijas, kaip ji turinti elgtis. Matyt, tų instrukcijų Monika laikėsi paklusniai. Vos išgirdusi žingsnius laiptuose, kaip įgelta pašoko nuo kėdės ir su savo indais dingo virtuvėje. Į kambarį įėjo Aldona su savo miniatiūriniu baltu pūdeliu glėbyje. Ją sutikusiai Monikai padavė rankinuką, skrybėlaitę ir baltas pirštines. Pasisveikinome. Aldona teisinosi, kad posėdis Karininkų ramovėje užsitęsė ilgiau, kaip tikėjosi. Susėdome. Šuniukas nuo jos kelių spoksojo į mane. Raudonas kaspinėlis pūpsojo ant viršugalvio. Pagyriau gražų šunytį. Pasakė, kad jos vyras parvežė Pūką iš Prancūzijos. Paskambino varpeliu. Įėjusiai Monikai įsakė atnešti daugiau kavos, o pati, atsirakinusi bufetą, pripylė stikliukus saldaus likerio ir padėjo ant stalo prapjautą tortą. Pūkas pradėjo muistytis ant jos kelių.

- Žinau tave, Pūkai. Nori pasivaikščioti. Monika tave išves, - kalbėjo Aldona, dėdama ant jo kaklo raudoną dirželį su ilgu pavadėliu. Vėl Moniką pašaukė varpeliu. Padavė jai Pūką su įsakymu:

- Pavedžiok mažiausiai valandą. Neleisk niekam jo paliesti. Vaikai ypatingai nori jį paglostyti. Jei gatvėje pamatysi šunį, paimk Pūką į glėbį, kad neišsigastų. Būk namie ketvirtą valandą. Paruošk man vonią prieš vakarienę. Vakarienei turėsime dvi poras svečių.

- Sudiev, Monika! Buvo malonu pasimatyti, - atsisveikinau išeinančią. Norėjau atsistoti ir pabučiuoti. Susilaikiau. Kas žino, gal už tai Monika būtų buvusi ponios išbarta.

Aldona dejavo, kad per daug užimta. Susirinkimai, posėdžiai ir nesibaigiančios vaišės su draugais. Nėra kada pailsėti.

- Turi paklusnią ir gerai ištreniruotą tarnaitę. Neturėtų būti per daug sunku, - pasakiau ironiškai.

- Su tarnais kitaip negalima, Turi vykdyti įsakymus ir žinoti savo vietą... Du kartus per savaitę ateina iš pulko kareivis, vyro pasiuntinys. Jis pasirūpina vyro uniformomis, nublizgina batus, išvalo šautuvą. Atlieka ir man visokius patarnavimus, - gyrėsi su pasididžiavimu Aldona.

Padėkojau už vaišės ir atsisveikinau. Aldona net iš mandagumo nepasiūlė vėl pasimatyti. Suprantama. Ji kapitono žmona. Išdidi ponia su padėtimi. Aš tik vargšė studentė, užsidirbanti pragyvenimą pamokomis. Tarp mudviejų buvo neperžengiama socialinė praraja... Tai buvo mano pirmas ir paskutinis susitikimas Kaune su buvusiu klases drauge.

- O kodėl Monika dabar neparodo tos prarajos Aldonai? - paklausė vyras. Priminiau Monikai mūsų susitikimą Kaune Aldonos bute. Klausiau, ar ji galėjo užmiršti, kaip Aldona šiurkščiai elgėsi su ja.

- Ponia Kodienė tada buvo jauna. Niekados nemačiusi vargo savo gyvenime. Todėl nemokėjo kitų atjausti. Reikia jai atleisti... Mano mama sakydavo, kad Dievas

ŠVYTURIAI NEGĘSTA

SES. GERARDA ELENA ŠULIAUSKAITĖ

Po sunkaus vergijos letargo keliai nepriklausoma Lietuva. Dar sunkiai suskaičiuoja okupacijos aukas: nukankintus, dingusius, ištremtus, persekiotus. Vienus pagerbia tolimame Sibire, kitų kaukelius parsiveža į gimtąjį kraštą. Tėvynėje susirenka buvę tremtiniai, partizanai. Jie turi daug ką prisiminti ir planuoti ateitį. Užsienio lietuviai, karo audros išblokšti iš Tėvynės, jau laisvai gali aplankyti jiems brangias gimtąsias vietas, dažniausiai visai sunaikintas. Visi nori grįžti į praeitį, prisiminti ne tik košmariškus karo ir pokario įvykius, bet ir tai, kuo Lietuva gali didžiuotis - mūsų dvasios milžinus, kurie priešpaudos tamsybėse švietė kaip kelrodės žvaigždės.

Vieną tokį išorėje kuklų, bet didžios dvasios - Tėvą Pr. Masionį, SJ, š.m. balandžio 24 d. paminėjo Joniškėlio parapijos bažnyčioje. Tą dieną buvo švenčiami atlydai. Gausiai susirinko tikinčiųjų. Į pamaldas atvyko Lietuvos jėzuitų provincijos provinciolas Tėvas J. Boruta, SJ. Šv. Mišias celebravo ir pamokslą pasakė vietos klebonas kun. Benediktas Urbonas. Pamokslininkas pasidžiaugė, kad Pasvalio žemė derlinga - duoda ne tik gerą javų derlių, bet išaugino ir daug garsių vyrų. Čia gimė ir augo busimasis jėzuitas Tėvas Pranciškus

Masionis. "Tai buvo didis ir šventas žmogus. Jo veikla turėjo Lietuvos Bažnyčiai ir Tautai ne mažesnę reikšmę negu dr. V. Kudirkos, dr. J. Basanavičiaus lietuvių tautos atgimimo aušroje ar prof. S. Šalkauskio nepriklausomybės laikais. Sunkiausiais pokario metais Tėvas Pranciškus buvo dvasinio atgimimo šauklys, pažadinęs religinį atgimimą ir eucharistinį pamaldumą Lietuvos Bažnyčioje. Jis yra pagrindinio Kunigų sąjūdžio organizatorius, Eucharistinio Jėzaus Kongregacijos įsteigėjas, Eucharistijos Bičiulių įkvėpėjas, KGB siautėjimo laikais vedęs daugybę rekolekcijų kunigams ir seserims vienuolėms".

Įžanginiame žodyje Joniškėlio klebonas kun. Benediktas Urbonas papasakojo, kaip mažasis Pranukas savo parapijos bažnyčioje pirmą kartą pamatęs spindinčią monstraciją ant altoriaus, negalėjęs atitraukti nuo jos akių ir pamilęs Eucharistinį Jėzų visam gyvenimui. Kun. B. Urbonas pasisakė pats priklausęs pagrindinio Kunigų sąjūdžiui, kurio pagrindinę mintį įkūrėjas taip išreiškė: "Jūs esate Dievo pašaukti kunigais *dabar* ir nereikia laukti geresnių laikų, bet dirbti *dabar*".

Paminklą pašventino Tėvas J. Boruta, SJ, ir tarė keletą žodžių apie tai, jog kryžius

nė pro vieną nepraeina tuščiomis rankomis. Vieną apdovanoja nueidamas, kitą pareidamas. Taip ir su mumis. Ponia Kodienę Dievas apdovanojo laime jaunystėje, o mane senatvėje, - taip Monika pateisino Aldonos elgesį.

- Įdomiausia, kad dar ir dabar Monika visada Aldoną vadina ponia, lyg ji tebebūtų jos tarnaitė. Aldonos gyvenimas

tikrai tragiškas. Man jos gaila, - baigiau pasakoti.

- Daugiau negu tragiškas. Tai žiauraus likimo pasityčiojimas... Tokio ir romanuose nerastum. Ta Monika tikrai šventas žmogus. Šiais laikais tokių maža, - stebėjosi mano vyras.

Monika ir Aldona jau amžinybėje, bet jų gyvenimo istorija telieka gyvųjų tarpe.

- tai švyturys, nurodantis kelią. Kryžius ir Eucharistija yra neatskiriami. “Mes turime save paaukoti, kad visos Lietuvos gyvenimo sritys būtų tvarkomos pagal krikščioniško gyvenimo principus”.

Kalbėjęs prof. A. Žygas sakėsi išeivijoje girdėjęs apie Eucharistijos Bičiulius, tik nežinojęs, kaip susikūrė, iš kur jie kilo. Jis kvietė pasiryžti gyventi ta amžina idėja, nes gyvenimas nėra vien ši egzistencija. “Neatgaivinsim Lietuvos, jei negrąžinsim Kristaus į savo šeimas”, - tvirtino profesorius.

Kauno Švietimo skyriaus inspektorius, buvęs ilgametis politinis kalinys Petras Plumpa prisiminė Tėvo P. Masilionio sakytą pamokslą prieš 25 metus ir ypač kaip tuo

metu kan. P. Rauda charakterizavo Tėvą Pranciškų: “Tai žmogus, kurio žodžiai nesisiskyrė nuo gyvenimo, nuo darbų; tai gyvas pavyzdys!”

Susirinkusiems buvo išdalintas leidinėlis apie Tėvą P. Masilionį, kuriame yra malda, prašant Viešpatį suteikti Tėvui Pranciškui altoriaus garbę. Šią maldą visi susirinkusieji sukalbėjo bendrai. Po to minia sugiedojo Tėvelio žodžiais sukurtą giesmę “Radau Bičiulį didį didį”. Nors buvo apniukę, šalta, ant kalno visus pergėrė žvarbus vėjas, tačiau iš šio minėjimo visi grįžo atgaivinti vidinės Tėvo Pranciškaus dvasios, jo meilės šilimos Eucharistiniam Jėzui ir žmonėms.

Tegul jos.....atkelta iš 259 psl.

ristinius kongresus, pasikviesti svečių iš kitų parapijų, o gal net iš užsienio, kur galėtų vieni iš kitų pasimokyti.

7. Labai skatintinas lietuviškų parapijų vidinis tarpusavio bendradarbiavimas. Čia gali būti ne tik pasikeitimas choralais, abipusės varžybos, viešnagės, bet ir įdomios tarpusavio bendravimo progos: rengiami jaunųjų katalikų sąskrydžiai, bendros koncertinės ir kultūrinės programos, ateitininkų vakaronės, skautų sambūriai, susitikimas su užsienio svečiais, grįžusiais iš kelionių žmonėmis, susikaupimo tridieniai. Juk jaunimas, ypač organizacijų ir draugijų vadai, kape-lionai yra patys išradingiausi, aktyviausi, naujų veiklos formų skleidėjai ir senųjų atgaivintojai.

8. Gyvosios parapijos metais ypač derėtų suorganizuoti pamokslų ir paskaitų apie bažnytines tradicijas, liturginio gyvenimo formas, pagarbą Švč. Sakramentui, šv. Mišių svarbą, viso vidinio gyvenimo reikšmę kiekvienam parapijiečiui. Labai mums vi-

siems reikėtų turėti knygą “Kataliko ABC”, kur rastume liturginių apeigų simboliką, bažnytinių indų, spalvų komentarus, kataliko laikyseną bažnyčioje, šventoriuje, svečiuose, namuose, apie švenčių ir iškilmių organizavimą. Tokioje knygoje galėtų būti rašoma ir apie geriausias bei tinkamiausias senas ir naujas tradicijas, pastoracijos ir apaštalavimo formas. Juk ne be reikalo Lietuvos vyskupai savo kreipimesi rašo: “Parapijos širdis - bažnyčia ir jos altorius su Švč. Sakramentu. Prieširdis - šventorius, kur žmonės pasimato prieš pamaldas. Aorta - parapijos namai, vieta, kur, bažnyčioje dvasiškai sušilę ir jėgų gavę, žmonės nuotaikingai bendrauja, dalijasi sumanymais, kaip geriau tarnauti Dievo karalystei ir... kenčiantiems, apleistiems bei nuklydėliams”.

9. Naujai sukurtosios parapijų tarybos, pradėjusios veikti nuo 1992 metų pradžios, yra aktyviausių ir veikliausių, kūrybingiausių parapijose dirbančių kunigų patarėjos, pagalbininkės ir vykdytojos, įsijungusios į bendrą parapijos gyvenimą. Tad tebūna mūsų parapijos Dievo ir Marijos globojamos, tegul jos vis labiau tvirtėja.

Kelrodė žvaigždė

(Konkurso moksleivių grupėje III premiją laimėjęs straipsnis)

Jonas Ivanauskas

Papasakosiu jums apie nuostabų žmogų — kunigą Povilą, kurio paveikslo iki šiol niekas negali užgožti.

Gera! atsimenu, tą dieną buvo Sekminės, giedro pavasario šventė. Jau ruošiausi eiti į bažnyčią, kai pro duris uždusęs įpuolė Adomas, mano draugas, su kuriuo ne tik kartu sėdim, bet ir patarnaujame prie šv. Mišių.

— Ar žinai, naują kunigą atkėlė. Šiandien jau Mišias laikys, — išpyškino jis neatsikvėpdamas. — Eime greičiau, nesikrapštyk!

Strimagalviais išskubėjome į bažnyčią. Zakristijoje vaikų dar nebuvo, tik senasis zakristijonas kažką kraustė lentynose.

— Dėde, ar tikrai naują kunigą..?

— Tsss... — perspėjo senukas, pridėjęs pirštą prie lūpų, nes plačiai atsivėrė durys ir ant slenksčio pasirodė aukštas, stambus, geltonplaukis vyras, vilkintis juoda sutana. Rankoje laikė storą juodą knygą ir atrodė tartum gerasis angelas, staiga nužengęs iš dangaus į mūsų bažnyčią.

— Garbė Jėzui Kristui, — nedrąsiai ištarėm kartu, iš baimės ir nuostabos netekę žado.

— Per amžius, — atsakė jis ir linksmai mums nusišypsojo.

“Gal pabučiuoti ranką, kaip mokė mama”, — neramiai pagalvojau ir kumštelėjau alkūne Adomui. Bet nespėjom: peštelėjęs mane už kuo-

do, jis dingo tarpduryje, o į zakristiją jau rinkosi vaikai.

Per Mišias aš skambinu varpeliais — niekam nepatikiu šios mielos pareigos. Bet šiandien, įsiklausęs į ramų, melodingą naujojo kunigo balsą, vos nepažiopsojau. Gerai, kad šalia buvo Adomas...

Pasibaigus Mišioms, kunigas mums davė po spalvotą paveikslėlį “Jėzus Alyvų daržely” ir po ilgą blizgantį saldainį, kokio niekur nebuvom matę.

— Vadinkit mane kunigu Povilu, — tarė mums ir linksmai šyptelėjo.

Pagaliau mes, sutvarkę drabužius dovanom ir tokiom netikėtom permainom, iškurnėjome į šventorių. O ten (ar jūs galite įsivaizduoti?) stovėjo kunigas Povilas, apsuptas žmonių, ir galingu balsu traukė: “Graži tu, mano brangi Tėvyne”... Žmonės iš pradžių nedarniai, o paskui lygiau ir garsiau pritarė. Ir nuplaukė, nuvilnijo tolyn daina, o žmonės tapo kažkokie laimingesni ir šviesesni. Taip gera buvo širdy. Pabaigęs dainą, kunigas tarė:

— Mielieji, gera daina — kaip ir giesmė. Ji pakelia sielą arčiau Dievo. Dainuokime gražias dainas.

Namo grįžau laimingas kaip niekad. Blizgantį saldainį ir paveikslėlį paslėpiau giliai spintoje, kad mažosios sesutės neužtikytų. Nuo tada ir prasidėjo įdomios dienos. Kartą po vakarinių pamaldų kunigas pasakė:

— Vaikai, einam žaisti futbolo.

— Valio! — sugriaudėjom garsiai ir klausiamai susižvalgėm. “Nesu matęs žaidžiančio kunigo” — paabejojau. Visų veidai ištįso nuo smalsumo. Pagaliau visu pulku išbėgom į aikštelę netoli šventoriaus, vis žvilgčiodami į mūsų vadovą, mėlynu treningu, su kamuoliu rankoje, labai panašų į kūno kultūros mokytoją. Pagaliau mūsų abejonės išdulkėjo: nors ir mes jautėmės neblogi žaidėjai, bet kur tau — nė neprilygom kunigui Povilui. Žaidė jis lyg vijurkas ir į nevilgtį įvarė mūsų vartininkus.

Nuo to laiko antradienis tapo žaidimų diena. Ir kokių tik žaidimų mes neišmokom! Begales jų mokėjo kunigas Povilas — tokių senoviškų, negirdėtų ir smagių: “Ripką”, “Dvaro kiaulę”, “Keperėžą”...Ė, visų ir neišvardysi. Prisidūdavom iki devinto prakaito. Ne, jūs negalvokit,

kad mes tik žaisdavom. Daug kitokių darbų, įdomių užsiėmimų sugalvodavo kunigas Povilas: sutvarkėm apleistą kapinę, aplankėm ne vieną vargstantį senelį ir padėjom nudirbti jiems darbus, pasodinom prie paminklo gėlių. O kokias verbos išmokom padaryti — tikri meistrai pavydėtų! Mūsų išmoningasis kunigas kaskart sugalvodavo įdomių užsiėmimų, jo energija ir linksma nuotaika pagaudavo ir mus. Kartais mokykloje per tikybos pamokas, kai sėdėdavom liūdni ir pavargę, paims akordeoną, timptels dummies ir kad užtrauks “Kur bėga Šešupė”... Tada neatsiliekam ir mes, nuovargis ir liūdesys kažkur dingsta, traukiam, net klasės lubos kilnojasi. Direktorė kyštels pro duris galvą, nesuprasdama, kokios čia linksmybės tikybos pamokoje. Gražių dainų, negirdėtų giesmių mus išmokė kunigas Povilas. Užmiršom mudu su Adomu savo vaikiškas išdaigas, nebebuvo kada su vaikišciais dykinėti. Ir tėveliai džiaugėsi, vis dažniau gyrė mane, sakė, gal doras užaugsiąs žmogus.

Mylėjom savo kunigėlį ne tik mes: kas sekmadienį tarsi į atlaidus plūsdavo žmonės į bažnyčią. O mūsų kunigas Povilas, tartum Mozė, toks gražus, didingas ir iškilmingas stovėdavo prie altoriaus ar sakykloje ir skleidė aplink kažką nesuvokiamą šviesą, šilumą ir gerumą.

Artėjo atostogos. Ir ko tik nebuvom joms suplanavę: mūsų laukė kelionė į Vilnių, žadėjom aplankyti Aušros Vartus, pasimelsti arkikatedroje, pabuvoti ant Gedimino kalno... Laisvalaikiu skaptuodavome kryžių, kurį norėjom pastatyti ant liūdnojo Kryžių kalno. O svarbiausia tai, kad kartu su kunigu Povilu nutarėm restauruoti mūsų kapinių koplyčią. Jūs ir neįsivaizduojat, kaip mes nekantriai laukėme atostogų ir kaip stengėmės negauti ne tik dvejetų, bet ir trejetų (jis patikrindavo mūsų pažymių knygučių). Deja, mūsų svajonės ir planai sudužo kaip trapias stiklo šukės...

Tą dieną turbūt prisiminsiu kaip pačią liūdniausią savo gyvenime. Atsimenu, grįžau nuo senelės, grėbęs šieną, skubėjau namo, širdį graužė kažkoks nerimas. Kieme sutikau tėtį. Jis sustabdė mane, truputį patylėjo ir liūdnai ištarė:

— Nebeturim kunigo Povilo, sūnau. Nuskeno ežerėly.

Tarsi saulė danguje būtų užtemusi. Stovėjau

tarsi stabo ištiktas, o paskui parkritau į žolę ir pratrūkau raudoti...

Žiūrėdamas į karste sustingusį jo kūną, į malonų jo veidą, galvojau, kad tai klaikus sapnas, kai štai štai pabusiui ir suprasiu, kad tai netiesa. “Kokia baisi lemtis. Kodėl jis pasiima pačius mieliausius, brangiausius žmones?” — mąščiau pro ašaras ir laukiau stebuklo. Deja, stebuklas neįvyko. Tai buvo šiurpi tiesa.

Liūdni grįžom iš “smėlio kalnelio”, palydėję į amžino poilsio vietą nuostabiausią žmogų — kunigą Povilą. Savo spintelės kamputy susiradau jo dovanotą paveikslėlį ir ilgąjį saldainį, padėjau ant stalo, už kurio neįprastai tyliai sėdėjo visa šeima.

— Tėveli, aš būsiu kunigas, — ištariau savo pasiryžimą.

— Gerai, sūnau, būk toks, kaip kunigas Povilas, — pritarė tėtis, o mama liūdnai nusišypsojo ir paglostė man galvą...

Jau praėjo keletas metų. Šviesus kunigo Povilo paveikslas tarsi kelrodė žvaigždė stovi mano kelyje, nušviesdama jį sunkiausiomis gyvenimo valandomis.

Idealus Žmogus

(Moksleivių konkurse III premiją laimėjęs straipsnis)

Simona Bieliauskaitė

Niekada ilgiau nesusimąstydavau apie tokį žmogų, idealų žmogų. Koks jis turėtų būti, kaip galvotų ir kalbėtų. Ar iš jo lūpų sklistų tik nuširdūs, tiesiai iš gelmių plaukiantys žodžiai? Labai norėčiau turėti tokį draugą, kad galėčiau iš jo pasisemti stiprybės, išminties ir gėrio, kad jo elgesys ir kalba nuteiktų mane pakiliai, kreiptų tiesos ir gėrio keliu.

Kam draugas ir draugystė? Aš manau, kad ji reikalinga kiekvienam žmogui, kad jis nesi-jaustų vienišas, visada galėtų kreiptis į tą, kuris niekuomet jo neapviltų ir neatstumtų.

Koks būtų mano draugas? Turbūt jis niekuo neišsiskirtų iš kitų žmonių tarpo, einant gatve nieks ir nepagalvotų, kad tai — mano idealusis draugas, kuriam jie turėtų jausti pagarbą. Ne, jis

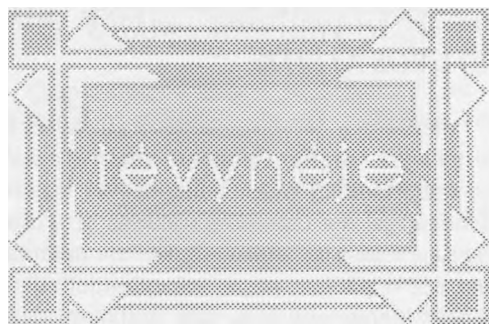
toks pat pilkas praeivis, atrodytų niekuo nesisiskiriantis nuo kitų, tačiau pažvelgę į jo širdies gelmes, mes pamatytume, kad jis daug pranašesnis už paprastą žmogų. Jis “nesugadintas” — taip tiesiai ir šviesiai būtų galima jį apibūdinti. Tai ne filosofas, ir ne koks nors įžymus mokslininkas. Jis — idealus žmogus.

Būtų nuostabu pažvelgti į įsivaizduojamo mano draugo vidinį pasaulį. Tai, ką išvystume, mus apstulbintų. Tačiau draugo kalba, sklandžiai reiškiamos mintys, džiaugsmas, liūdesys ir nerimas labai gerai atspindi jo vidinius jausmus. Dvasiškai žymiai turtingesnis už daugelį žmonių. Ir tai matyti iš giedrų, gėrių ir šviesa spindinčių akių, švelnių, bet kartu ir tvirtų rankų, kurias jis pasiruošęs ištiesti sunkią valandą. Neišsenkamos dvasinės vertybės — tai pats stipriausias požymis, iš kurio galima atskirti paprastą žmogų nuo idealaus. Jis turėtų būti ne tik man, bet ir kitiems pavyzdys. Būti asmeniu, kuris, pats to nežinodamas, yra mums tarsi kelrodė žvaigždė, siunčianti šviesą paklydusiems ir spindinti gūdią naktį.

Gebėjimas užjausti ir nuraminti — tai didelis menas. Atrodo, kad to reikia tik dideliems ir beviltiškiems nelaimėjams, bet nežinai, kada tave gali užgriūti bėdos. Todėl dažnai to reikia daugeliui žmonių. O kai žmogui gyvenimas tampa kažkuo svetimas, taip padeda geras žodis. Atrodo, kad užgimsti iš naujo, atsigauni pats ir atgaivini širdį, nes dažniausiai paguoda — pats geriausias vaistas nuo nevilties ir skausmo, sugyja visos širdy atsivėrusios žaizdos, nudžiūsta ašaros. Geriausias draugas turėtų tokią Dievo dovaną. Jis geriausiai mokėtų nuraminti paprastu žodžiu, suprastų mano širdgėlą iš akių žvilgsnio ir mano elgesio. Jam taip būtų nesunku, nes aš tikėčiau juo ir jis galėtų atspėti kiekvieną norą, jausmus, mano mintis...

Yra tokia patarlė ar priežodis, kad juokas, gera nuotaika prailgina mums visiems taip brangų gyvenimą. Mano draugas turėtų tiesiog per kraštus besiliejančią humoro jausmą. Jam to niekada nestigtų, visada prajuokintų mano širdį, kuri stipriau suplazdėtų krūtinėje. Džiaugsmo ir troškimo pakelti nuotaiką ugnelės žybsi jo akyse. Jis linksmas ir tuo dar puikesnis, dar labiau panašus į idealų draugą, žmogų, kuris tave gerbia ir neleis niekam nuskriausti.

Žmonės svajoja, todėl jų gyvenimo tikslas

Paruošė Gediminas Vakarīs

KODĖL NEĮKŪRUS RŪPINTOJĖLIO MUZIEJAUS?

“Lietuvos aide” kun. Robertas Pukenis rašo: “Rūpintojėli mūsų, mano Kristau, jau 600 su viršum metų rymai mūsų pakelėse ir sodybose, laimini mūsų tautą. Tavo veide atsispindi tėvynės bruožai. Kiek daug menininkų Tavyje įliejo savo skausmo ir širdies. Tu formavai lietuvišką charakterį ir esi mūsų gyvastis. Todėl Lietuvos priešai Tave daužė ir laužė - naikino kas šventa. Įkūrė velnių muziejų.

Kokia gėda, kad ir šiandien dar ne visi suvokiame šios velniavos priežastį. O Rūpintojėli, išsklaidyk mūsų proto sutemas ir būk tautos karaliumi.

Jeigu kiekvienas liaudies menininkas ar skulptorius savo gražiausią darbą skirtų šiam kampeliui, jis būtų tikrai įdomus ir prasmingas. Pradžią visuomet kukli. Pradėtume Panevėžyje, Marijonų gatvėje, buvusio vieuolyno pastate”.

būna kokios nors svajonės įgyvendinimas, siekiant jos per vargus ir kančias. Jų mintys — tai svajos, plaukiančios dideliu srautu. Mano svajonė — susirasti tikrą, taurų draugą — idealų, o geriausiai būtų, kad jis mane susirastų pilkoj, vis į nežinią skubančioj minioj. Tačiau mes viens kitam neatrodytume paprastais žmonėmis. Aš jam pasirodyčiau įdomiu, o jis man — idealiu žmogumi.

Galbūt visi šie žodžiai banalūs, bet tikrus jausmus, svajas ir slaptas mintis labai sunku išreikšti žodžiais, nors tos mintys būtų tyriausios ir šviesiausios...

NUO MŪSŲ VISŲ PRIKLAUSYS LIETUVOS ATEITIS

“Lietuvos aide” Vidmantas Valiušaitis kalbasi su vysk. Sigitu Tamkevičium, SJ, sakydamas, kad šiandien mūsų valstybė vėl išgyvena sudėtingą, gal net dramatišką laikotarpį. Politinė įtampa pasiekė tokį laipsnį, kad kilusi nesantaika graso net ir pačiam mūsų valstybingumui. Gal ne visi žmonės suvokia, kas iš tikrųjų dedasi mūsų valstybėje, tačiau daugelis širdim jaučia, kad įvykiai krypsta pavojinga linkme. “Jūsų Ekscelencija, kaip matote besiklostančią padėtį savo ganytojišku žvilgsniu?” Vysk. S. Tamkevičius, SJ, atsako: “Man atrodo, kad daugelis per daug optimistiškai žiūrėjo į ateitį ir manė, kad, atgavus nepriklausomybę, ypač po to, kai jau Vakarai pradėjo mus pripažinti, viskas klosis gana gerai. Bet dabartinė padėtis iš tikrųjų yra labai sunki, nors ją galima suprasti.

Per 50 metų buvo kuriamas naujas žmogus, žmogus be Dievo - materialistas, neabejingas tik turtui ir malonumams. Per tuos 50 metų mes visi nukentėjome, bet labiausiai nukentėjo jauni žmonės. Ir skaudžiausia, kad jie nukentėjo ne tik nuo praeities, bet jie kenčia ir nuo dabarties. Atgavus laisvę, atsivėrė durys į Vakarus, bet iš Vakarų kol kas imam ne pačias geriausias vertybes. Gal sunkiausia jaunimui kaip tik yra suorientuoti.

Mane be galo liūdina dabartinis žmonių abejingumas. Dalies žmonių, kuriai priklauso ir mūsų jaunimas, abejingumas. Aš nesistebėčiau, jei jaunimo būtų buvę mažai tik praėjusiame referendume. Bet kai matau, kad jo nubūna nei per Vasario 16-osios minėjimus, nei kitomis svarbiomis progomis, tai be galo liūdina. Štai pavyzdžiui, dalyvavau įteikiant Vytauto Didžiojo universiteto garbės daktarų titulus Česlavui Milošui ir dr. Antanui Liuimai. Buvo be galo skaudu, kad matėsi tik pagyvenę žmonės, o studentai, jaunimas visai neatėjo.

Kartu labai skaudina, kai matai atsakomybės trūkumą. Jos trūksta ne tik eiliniams žmonėms, bet kartais per darbus, per rūpesčius ir ne visur susiorientuoja, ne visur suspėja, kartais lengviau gali būti suklaidinti. Man atrodo, stinga atsakomybės ne vienam deputatui, kurie nesiskaito su rinkėjų valia. Aš žiūriu į tai kaip Lietuvos pilietis. Pavyzdžiui, aš rinkau deputatą, jis žadėjo

viena, o šiuo metu tuos pažadus jis užmiršo, elgiasi kitaip - jis mane skaudina kaip pilietį, kaip žmogų, jaučiuosi apgautas, apvilintas.

Šios atsakomybės, man atrodo, trūksta net kai kuriems kunigams. Šiandien kiekvienas, kad ir kas jis būtų - valdžios žmogus, dvasininkas, pasaulietis - kiekvienas turi jausti labai didelę atsakomybę už Lietuvos ateitį.

Pastaruoju metu man labai kelia nerimą kai kieno noras numarinti “Lietuvos aidą”. 50 metų skaitėm “Tiesą”, skaitėm “Komjaunimo tiesą”. Dabar turėjom galimybę pasirinkti - kas nori skaito “Tiesą”, kas nori skaito “Lietuvos aidą”. Ir jei jį numarins, Lietuvai bus padaryta be galo didelė skriauda.

Labai skaudina žmonių tam tikras “kreivas” nusistatymas, kai asmeniniai ar grupiniai interesai, kartais antipatijos yra aukščiau tautos interesų. Man atrodo, kad šiandien vardan tautos ateities daug ko turim atsisakyti ir daug ką turim užmiršti. Turim atidėti į šalį visokius grupinius interesus, visokias simpatijas ir antipatijas. Man gali kažkas nepatikti, bet jeigu matau, kad tai tarnauja Lietuvai, turiu mokėti nugalėti save.

Pirmiausia visi turim suvokti, kad nuo mūsų priklausys Lietuvos ateitis. Ir dėl mūsų pačių abejingumo galime dar ilgai nematyti šviesios ateities, dar tas kopimas iš bedugnės gali užtrukti. Man atrodo, jog čia visi - pradedant vyriausybe ir baigiant pačiu žemiausiu ešelonu - šiais paskutiniais metais per mažai rūpinomės žmonių morale, per mažai rūpinomės jaunimu.

Turime suvokti, kad visi esame broliai. Ne visi vienodai mąstom, bet turim išmokti pakęsti truputį kitaip mąstantį. Svarbu, kad jis nori Lietuvai gero, tegu truputį ir kitoks, tegu jo praeityje yra kažkokių šešėlių. Reikalingas krikščioniškas atlaidumas, krikščioniškas žvilgsnis į kiekvieną, šalia mūsų esantį. Visi privalom suvokti, kad esam tokie, kokie esam. Nežinau, kas šiandien galėtų apie save pasakyti, kad tie 50 metų jame nieko nepaliko. Man atrodo, visi esame žaizdoti, alkani, pikti, pavargę ir visiems reikia kažkokios pagalbos. Be abejo, aš suvokiu, kad pati didžiausia pagalba yra tik Viešpatyje, tik Dievas gali iš šitos sunkios padėties išvesti. Tačiau Dievo nereikia gundyti. Mes kiekvienas - ir pasaulietis, ir kunigas, ir valdžios vyras, ir eilinis Lietuvos pilietis - turime mąstyti apie ateitį ir sąmoningai prisidėti, kad iš tikrųjų Lie-

tuva turėtų ateitį. Todėl, mano nuomone, tikrai daro nusikaltimą kiekvienas, kuris lieka šiandien abejingas. Ar abejingas referendumui, ar abejingas, kai bus balsuojama už ką nors kita. Ar iškils šiaip aktualūs Lietuvai klausimai, kai lieka abejingas ir mąsto tik apie save, vien apie savo interesus? Šitas žmogus nusikalsta ir savo sąžinei, ir savo tautai. Norėčiau visiems tautiečiams palinkėti - niekada nebūkime abejingi. Bandykime dabartinėje maišatyje susiorientuoti, kur yra tiesa. Dėl tos tiesos, dėl bendro visų mūsų gėrio - viską paaukoti, visko atsisakyti, kad tik tas gėris būtų pasiektas”.

NORILSKO SUKILĖLIŲ PAREIŠKIMAS

Norilsko “Garlago” politiniai kaliniai, 1992 metų gegužės 30 d. susirinkę iš visos Lietuvos į Kėdainius paminėti “Gorlago” sukilimo 9-ąsias metines, priėmė šį pareiškimą:

“Matydami, kokį pavojų Lietuvos nepriklausomybei kelia neokomunistai ir juos remiantys tautos atskalūnai, vieningai pareiškiame - besąlygiškai palaikome patriotiškai nusiteikusius LR Aukščiausios Tarybos deputatus ir Vytautą Landsbergį, taip pat ministrą pirmininką Gediminą Vagnorių.

Reikalaujame tuojau paskelbti priešlaikinius rinkimus į Lietuvos seimą.

Įspėjame prokomunistinę Aukščiausios Tarybos dalį nemėginti sunaikinti vienintelį daugiataražį patriotinės daugumos laikraštį “Lietuvos aidą”, taip pat okupuoti Lietuvos radiją ir televiziją.

Atsiribojame nuo tų buvusių politinių kalinių, kurie savo veikla remia dabar Lietuvoje vykstantį prokomunistinį perversmą ir prisideda prie Lietuvos Nepriklausomybės žlugdymo. Šiuo atveju nedarome išimties nei Viktorui Petkui, nei Gediminui Ilgūnui.

Įsakmiai įspėjame komunistuojančius AT deputatus nesikėsinti į AT komisiją KGB veiklai tirti ir jos pirmininką Balį Gajauską, nes bet koks mėginimas šią Komisiją pakeisti komunistais, kurie visi kartu su KGB vykdė genocidą, susilauks griežčiausio visų buvusių politinių kalinių atkirčio visomis galimomis priemonėmis”. (Liet. aidas)

DAUG DŽIAUGSMO BUS ŽUVINTE

Gamtininkas Vytautas Nedzinskas “Lietuvos aide” rašo: “Vėluoja pavasaris. Žvarbūs vėjai, vėsūs orai neleido laiku medžiams sulapoti, želmenims pakilti... Tačiau gegužė pagaliau išsmagino ir tarė sau lemtingą žodį. Visa aplinka, tarsi burtininko lazdelei mostelėjus, pradėjo keistis, puoštis, gražėti. Pievos, paežerės, laukai nusidažė žaliai, lapuočių miškai jau nebepermatomi, sutankėjo, suvešėjo.

Žuvinte prasidėjo pats triukšmingiausias laikotarpis. Ežeras ūžia, gaudžia, paukščiai skirstosi plotus, dalijasi butus. Nepaisydami vėsaus pavasario, kai kurie vandens paukščiai dar balandžio mėnesį susikrovė lizdus. Pradėjo perėti didžiosios antys, gulbės, pilkosios žąsys. Kad pavasaris šiemet nepalankus, matyti iš dėčių. Štai, pavyzdžiui, gulbių, lizduose randame 5-6 kiaušinius ir dar mažiau. Derlingais metais vidutiniškai būnų 7-8 kiaušiniai.

Negausias, kuklias dėtis sudėjo ir laukinės antelės, kragai, nendrių lingės, laukiai ir kiti artimoje vandenų kaimynystėje perintys paukščiai.

Žuvinas dabar man primena didžiulį paukščių inkubatorių. Jo gausi ir įvairiarūšė augalija - priedanga nuo plėšrūnų, nuo permainingų orų. Kiekvienas švendrynėlis, salelė, kupstas - tai savotiškas padalinys, kuriame vystosi tam tikra gyvybės atmaina. Kiek stalčiukų, tiek gyvybės rūšių.

Gaudesio apimtame inkubatoriuje didžiausią plotą užima rudagalvių kirų kolonijos. Rėksnys kiras Žuvinte, lyg tas lakmuso popierėlis, savotiškas indikatorius, pagal kurį galime orus nuspėti, ateitį numatyti.

Pernai šie paukščiai parskrido žymiai vėliau negu šiemet, bet lizdus sutaisė greičiau. Pernai pirmieji kiriukai iškilo gegužės viduryje. Šiemet jų krikštynos gerokai vėlesnės.

Palyginus su pernykščiais metais, šiemet Žuvinto paukščiai peri savaite - dviem vėliau. Kaltas tas nelemtas pavasario neryžtingumas, orų permainos, šalčio antpuoliai. Gegužės mėnesį apskaitome vandens paukščių lizdus. Tai sunkus, ilgas darbas.

Tapo tradicija, kad gegužės pradžioje Žuvinte jaunikius išperti pilkosios žąsys. Taip atsitiko ir šiemet. Įdomu stebėti tokį vaizdą:

pilkųjų žąsų šeimyna - suaugusios ir mažyliai - plaukia prie Bambenos atšakų, ir iš gretimų švendrynų kyla baltakakčių, želmeninių žąsų, šiaurės paukščių būriai. Mūsiškės, vietinės žąsys, jau išperėjo, o tolimos tundros gentainiai dar lūkuriuoja, dar neduotas startas jų biologiniam vystymuisi.

Ypač daug džiaugsmo paukščių ežere ir jo apylinkėse bus gegužės mėnesio pabaigoje. Dienos šviesą išvys gulbiukai, baubliukai, garniukai, gerviukai ir daugelis kitų mažylių”.

MES, KATALIKAI, KURSIME NAUJĄ, GYVENIMĄ

“Lietuvos ryte” Liudas Dapkus kalbasi su prel. Alfonsu Svarinsku. Jis jo klausia, kokia Prelato nuomonė apie lietuvių tautos padėtį ir Bažnyčios vaidmenį okupacijos metais?

Sovietiniai ir fašistiniai okupantai stengėsi išžudyti Lietuvos inteligentiją, dvasininkus, sunaikinti visą lietuvišką krikščionišką kultūrą. Po karo, kada sovietai pradėjo gaudyti, šaudyti ir mėtyti turgavietėse lavonus, lietuviai griebėsi ginklo ir prasidėjo partizaninis karas. Lietuvos katalikų Bažnyčia, būdama ištikima savo tautos vadovė ir mokytoja, pasipriešino ne tik tautos, bet ir Dievo priešui - komunistiniam okupantui. Ji nuo 1940-ųjų birželio ėmėsi vadovauti tautos kovai už laisvę ir nepriklausomybę.

- Ką manote apie šiandieninę Bažnyčios padėtį? Ar neatrodo, kad žmonių antplūdis į bažnyčias, masinis krikštas ir visuotinis tikybos dėstymas - tik malda?

- Ne, tai ne mada. Masinių krikštų nėra. Tai tik komunistinės propagandos burbulas. Kai kurie, pamatę skaudžią gyvenimo patirtį, sutvarkė savo sąžinės reikalus, ėmė lankytis bažnyčiose. Deja, ne visi. Bažnyčios padėtis nelengva... Ji gerėja, nes nyksta baimės sindromas, kurį komunistai, pasitelkę KGB, taip stropiai puoselėjo. Nuniokotų bažnyčių remontui reikės milijonų, o sovietai jų dar nedavė. Labai trūksta kunigų. Komunistų ir jų talkininkų pastangomis naujasis švietimo įstatymas nukreiptas prieš Bažnyčią, religijai paliktas tik fakultatyvo statusas. Šie įstatymo rengėjai nuskriaudė tikinčiuosius ir priminė, kad Lietuvoje vis dar nėra religinės laisvės. Bet tikri katalikai žino, kad ateis laikas, ir

Lietuvos seimas priims naujus įstatymus, baigsis katalikų diskriminacija. Po poros metų pradėsime atsigauti ir pereiti į ofensyvą.

- Kokia linkme, Jūsų nuomone, turėtų vystytis Lietuvos Bažnyčia? Ar liberalėti, artėdama prie Europos Bažnyčios, ar tvirtinti savo įtaką pasaulietinio gyvenimo sferose ir valdžios struktūrose?

- Lietuvos katalikų Bažnyčia eina II Vatikano susirinkimo nurodyta kryptimi. Mūsų įsitikinimu, sovietinis buldozeris ateizmas ir Vakarų liberalizmas yra pusbroliai. Jie Lietuvai yra svetimkūniai ir nepriimtini. Mano nuomone, Europos atgimimas ateis iš Vakarų Ukrainos ir Lietuvos, nes šių šalių katalikai kovojo prieš komunizmą, laimėjo ir šiandien atgimsta. Mes, katalikai, kursime naują gyvenimą ant Evangelijos pagrindų, vadovaudamiesi Bažnyčios socialiniu mokymu.

- Ar turi Bažnyčia dalyvauti valstybės valdyme?

- Jos tiesioginė paskirtis - vesti žmoniją į amžinąjį išganymą. Bažnyčiai rūpi tikėjimo ir doros dalykai. Ji negali pamiršti ir socialinio teisingumo, švietimo ir kitų medžiaginių reikalų. Manau, kad Lietuvoje laimės demokratija, o komunizmas bus galutinai palaidotas. Todėl galėsime visi - ir tikintieji, ir netikintieji - dalyvauti valstybės valdyme.

ŠOVINIŲ DĖŽĖJE — PARTIZANŲ ARCHYVAS

Radviliškio rajone, Legėčiuose, lyginant buldozeriu miško aikštelę, buvo išversta kulkosvaidžio šovinių dėžė. Dėžėje - dalis Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio archyvo, taip pat pirmojo Lietuvos partizanų vadų suvažiavimo, įvykusio 1949 vasario 2, medžiaga.

Daugiausia joje partizanų leistos literatūros, sakė Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio pirmininkas Viktoras Šniuolis. Jis buvęs pulkininko, vyriausios vadovybės almanacho “Prie rymančio Rūpintojėlio” redaktoriaus, Juozo Šibailos-Merainio adjutantas, todėl su dideliu jauduliu ėmėsi į rankas netikėtą radinį.

Be trejeto jau minėto almanacho numerių, rasti dienoraščiai su kautynių aprašymais ir Prisikėlimo apygardos istorija, partizanų eilėraš-

Skyrių tvarko JUOZAS VAIŠNYS, SJ

IŠ ŽODŽIŲ ISTORIJS

Algirdas Sabaliauskas

Pėda

Oi basas žiemkenly,
Ir nendre, — sesuo užmiršta.
Jums žemę, pabudęs anksti,
Sušildysiu savo pėda.

Marcelijus Martinaitis

Pėda — labai senas, gražiai daugelyje indoeuropiečių kalbų išsilaikęs žodis, plg. latvių *pēda*, sanskrito *padam*, graikų *pūs* (vienaskaitos kilmininkas *podos*, lotynų *peš* (vienaskaitos kilmininkas *pedis*), gotų *footus*, anglų *foot*, vokiečių *der Fuss*, tocharų *pe* ir kt. Tos pačios giminės yra ir lietuvių *padas*, latvių *pads*, rusų *pod* ‘krosnies padas, dugnas’.

Prūsų kalbos paminkluose šio žodžio nerandame. Tačiau kad mūsų giminaičiai prūsai ka-

daisė turėję tokį žodį, rodytų jų žodis *peadey* ‘kojinės’.

Daugelyje kraštų, ypač angliškai kalbančiose šalyse, šis žodis vartojamas ir kaip tam tikras matas — 12 colių = 30,48 cm. Legenda pasakoja, kad toks ilgio matas XIII amžiuje atsiradęs Anglijoje. Karalius Jonas Bežemis (karaliavęs 1199 -1216 m.) kartą, išpaudęs savo pėdą į purią žemę, parodė joje įmintą pėdsaką ir iškilmingai pareiškė: “Štai čia pėda, nuo šios dienos tegul ji bus matas”. Jonas Bežemis Anglijos istorijoje išgarsėjo ne tik savo 30,48 cm ilgio pėda. Šis karalius 1215 metų birželio 15 dieną pasirašė vadinamąją Didžiųjų laisvių chartiją (lotyniškai Magna Charta Libertatum), kuria jis vargšas, baronų, riterių ir miestelėnų prispirtas, apribojo savo karališką valdžią. Šia chartija ir prasidėjo konstituciniai Anglijos karalių valdžios varžymai, valdžios, kurios mūsų laikais jau beveik visai nebeliko.

Pradėję kalbėti apie karalius, turėtume prisiminti, kad ir ilgio matas colis (25,4 mm) taip pat yra karališkos kilmės. Tai Anglijos karaliaus Edgaro (karaliavo 944-975 metais) nykščio krumplio plotis. Aišku, čia taip pat legenda, o legendų, ypač lingvistinių, patikrinti neįmanoma.

Kaip kartais sunku kalbininkams patikrinti net ir mūsų laikais atsiradusių žodžių, susijusių su kokiais nors konkrečiais asmenimis, kilmę, gražiai parodo amerikietiško *Oskaro* istorija. 1929 metais Jungtinių Amerikos Valstijų Kino meno ir mokslo akademija įsteigė specialų prizą, kuriuo kasmet apdovanojami geriausi amerikiečių ir užsienio filmai, šių filmų aktoriai, režisieriai, kompozitoriai ir t.t. Tai yra pats garbingiausias kino menininkų apdovanojimas. Šis prizas — tai apie 25 centimetrų aukščio auksuota vyro statulėlė. Kai ana akademija teikė pirmuosius prizus, jie jokio specialaus pavadinimo neturėjo. Bet štai po keleto metų jie jau vadinami *Oskarais* (angliškai *Oscar*). O kodėl?

1931 metais teikiant šiuos prizus, anos akademijos sekretorė Margarita Herik (Herrick), žvilgtelėjusi į vieną tokią statulėlę, šyptelėjo ir pasakė: “O ji atrodo visai kaip mano dėdė Oskaras”. Tačiau kai viename leidinyje buvo paskelbta ši žodžio atsiradimo versija, kažkas ja suabejojo. Labai rimtame Amerikos Jungtinėse Valstijose išleistame anglų kalbos žodyne nu-

čiai, dainos, maldaknygė ir kita medžiaga. Viename “Prie rymančio Rūpintojėlio” numeryje įdėtas planas su nuorodomis - galbūt tai kito archyvo koordinatės. Šalia šovinių dėžės rastas ir gerokai buldozerio sutraiškytas butelis, į kurį sukišti popieriai jau sunkiai įskaitomi. V. Sniuo-
lis savo kovos draugų archyvą išvežė į Kauną. Jį restauruos Politinių kalinių sąjungos specialistai. (Lietuvos aidas).

Laiškas lietuviams

(Atsakymas į Janinos Miliauskienės rašinį š.m. balandžio mėn., Nr. 4)

Gyvenimas - tikriausiai mes - eina pirmyn. Išaugama vaikiškus marškinėlius ir prireikia naujų. Tai kodėl Bažnyčia turėtų tūnoti vietoje? Mes žinome, kad Bažnyčios istorijoje buvo ne vienas susirinkimas. Bažnyčia - mūsų kelrodė. Bet jeigu mes (laisvūnai!) nepaisome jos nurodymų ir einame savais keliais - argi ji kalta?

Kaip lengva kritikuoti, bet kaip sunku būti nekritikuojamam! Visi II Vatikano susirinkimo pokyčiai yra skirti šiuolaikiniam žmogui. Ne Susirinkimas yra kaltas, kad "išlakstė" statulos, ne dėl jo Jėzų įstūmė į kampą, ne dėl jo žmonės

retai eina išpažinties, o dažnai Komunijos, ne dėl jo nešvenčiami sekmadieniai. Visa tai priklauso nuo mūsų pačių, nuo mūsų požiūrio į save. Mes turime šimtus motyvų kaltinti kitus, o tūkstančius - pateisinti save! Kiekvienas žmogus - atskiras pasaulis.

Požiūris į trumpinamas maldas ir pamaldas kiekvieno suprantamas savaip. Autorė pasigenda egzekvijų. Tačiau būdavo atvejų, kai, atlydėjęs į bažnyčią mirusį, beveik visi dalyviai "prapuldavo" - kas į šventorių paplepėti, kas už šventoriaus parūkyti, kas į parduotuvę apsiprekiinti. Taigi tu, kunige, šnekėkis su vargonininku lotynų kalba, o mes einame, kur reikia. Kartą tokiu atveju ir kunigas, pasiėmęs tinkliuką, atsistojo parduotuvėje į eilutę. Laidotuvių dalyviams iššoko akys: "Kaipgi, kunige klebone, jūs ne bažnyčioje? Kodėl negiedate 'konduktų'?" Klebonas atsakė: "Kur mano parapijiečiai, ten ir aš!" Ši pamoka buvo gana efektyvi ne tik tos parapijos žmonėms, bet ir tolimesniems.

Yra daug ir įvairių nuomonių apie pasikeitimus Bažnyčioje. Tačiau II Vatikano susirinkimo nuosprendžiai buvo teologų priimti, Bažnyčios autoriteto patvirtinti, todėl mums privalomi.

Argi per maža maldų, kurias Mišių metu kalbama kartu su kunigu? Ar nevertėtų prieš

rodoma, kad šis prizas savo vardą gavo iš XX amžiaus amerikiečių fermerio — kviečių ir vaisių augintojo Oskaro Pierso (Pierce). Tačiau ar šis Oskaras Piersas buvo Margaritos Herik dėdė, žodyno autoriai nutyli. Atsirado dar vienas aiškinimas, jog šį Oskarą sugalvojo aštrialiežuvis amerikiečių dramaturgas Čarlzas Makartūras (MacArthur), kai 1932 metais tokį prizą gavo jo žmona. Rimtas pretenzijas į Oskaro autorės titulą pateikė kita Holivudo žvaigždė Betė Deivis (Davis). Štai ką ji pasakoja apie Oskaro atsiradimą. Ji Oskarą gavo tą dieną, kai sužinojo savo vyro Gomono O. Nelsono antrojo vardo paslaptį. Girdi, vyras jau niekada nesutikęs pasakyti antrojo vardo — mat labai jo nemėgęs. Taigi tą dieną į jos rankas pateko vyro metrikai, kur juoda ant balto buvo parašyta Oskaras. Taip ji ir pavadinusi aną auksuotą statulėlę. Iš pradžių vardas paplėtęs tarp draugų, paskui kino studijoj-

je, o paskui ir visame pasaulyje. Ši istorija daugeliui gali pasirodyti labai abejotina. Tačiau jos autorė ne tik Holivudo žvaigždė, bet 1941-1945 metais net anos Oskarus dalijančios akademijos prezidentė! Kaip vienintelė Oskaro atsiradimo versija, ši istorija pateikiama ir mūsų kintotyryninko ir režisieriaus Vytauto Mikalausko knygoje "Šimtas kino mįslių" (Vilnius, 1970). Tikriausiai gerai susipažinęs su visais šiais aiškinimais, kito garsaus amerikiečių žodyno ("The American Heritage Dictionary of the English Language") redaktorius, prityręs žodžių istorijos tyrinėtojas Viljamas Morisas (Morris) prie žodžio *Oscar*, reiškiančio aną prizą, pridėjo pastabą "kilmė neaiški". Vadinasi, jeigu 1931 metais atsiradęs žodis gali taip sumaišyti kalbininkų galvas, tai ką jau kalbėti apie prieš tūkstantį metų karaliavusio karaliaus krumplius ar pėdas.

Komuniją ir po jos neskaityti Jėzui svetimų žmonių sukurtų maldų, o kalbėti su juo savais žodžiais, kaip kalbamės savo šeimoje? Juk kiek daug turime pasakyti, pasiskųsti, pasiguosti. Žinoma, pirmiau jį pagarbinti, pasveikinti apsilankiusį pas mus, pasisakyti savo sulydimus, už juos atsiprašyti, už daug ką padėkoti ir prašyti, kad duotų jėgų kovoti su visa tuo, kas jį liūdina ir žeidžia.

Gyvename skubos laikais. Ar nevertėtų, užuot kritikavus Bažnyčios potvarkius, pažvelgti į save. Kodėl mums nesudvasinti savo gyvenimo? Kodėl netapti nuolatine malda, nekalbant daug poterių? Argi ne malda, jeigu rytą pradėdame kryžiaus ženklų ir visą dieną paaukojame Dievui (norima savo ar bendra intencija) ir skubame į darbą; jeigu truputį apkarpome savo pomėgių plepėti, argi tai nėra malda kartu su pasninku? Kiek daug gražių praktikų galime patys sau susikurti, nenuskurdinant savo pareigų Dievui, Bažnyčiai, Tėvynei, savo šeimai, artimui, bendradarbiams. Truputį išradingumo! Niekas tavęs nepravardžiuos “davatka”, “tamsuoliu”, “atsilikėliu”, tik stebėsis tavo giedria nuotaika, taktu, paslaugumu, atlaidumu.

Ne visi supranta rožinio turinį ir paskirtį. Dauguma kalba jį eidami į bažnyčią arba išeidami. Juda lūpos, juda ir akys į vargonus, į žmones ir dar nežinia kur. Jeigu susiburtų 10 ar 15 žmonių ir jie išsakytų savo nuomonę apie maldą, manau, kad kiekvieno samprata būtų skirtinga, savita.

Kaip “gera”, kad už savo klaidas turime ką kaltinti! Jeigu mes esame Kristaus sekėjai - katalikai, tai mums nebūtina, kad būtų po nuodėmės įsakyta pasninkauti. Jei mes mylime Jėzų, savaime penktadienį prisiminę jo kančią ir mirtį, jam dėkodami už išganymą, truputį apsiribosime ne tik savo gomurio pomėgius, bet ir kitus (nors nenuodėmingus) malonumus.

II Vatikano susirinkimas nepanaikino ir nepakeitė 10 Dievo įsakymų. Vadinasi, esame, kaip ir buvome, upės su krantais. O jeigu mes patys tuos krantus išgriauname, tad ar turime teisę kaltinti visuomenę ir Bažnyčią? Nejaugi mes nežinome, kad Kristus savo įpėdiniams yra atsiuntęs Šv. Dvasią ir pasakęs: “Kas jūsų klauso, manęs klauso”...

Kas vyksta Amerikoje, aš nežinau, bet kalbu apie Lietuvą. 50 metų okupacijos, visokių gąs-

dinimų, trėmimų, ateizmo ir kitokių “izmų”, o tačiau buvo ir yra žmonių, ištisių šeimų, kurių svetima santvarka nepakeitė, jie liko katalikais.

Autorė rašo, kad “katalikiškose mokyklose tikyba dėstoma labai suprastinta forma”. O mes truputį pavargome nuo gilios teologijos, filosofijos, psichologijos. Džiaugiamės perskaitę ar išgirdę paprastą pavyzdį, gyvenimišką įvykį, jo aiškinimą.

Dievas nėra baimės, bet meilės Dievas. Žemos kultūros žmogus bijojo pragaro, todėl vykdė įsakymus, draudimus. Nūdienis žmogus nusikratė baimės, bet jeigu jis nusikrato ir meilės - argi Bažnyčia kalta?

Aš nematau tragedijos, jeigu Švenč. Sakramentas ne didžiajame altoriuje, bet kur nors kitose pagarbioje vietoje. Dievas yra visur, taigi ir mūsų širdyse. Nejaugi mes jausime badą, jeigu duona bus ne kambary ant stalo, bet spintoje? O Jėzus, kur bebūtų, vis tiek jis pasislėpęs. Kai reikia maitintis jo kūnu, kunigas mums atneša tą maistą.

Šeštadieninės Mišios yra įvestos tik dėl to, kad kai kurie dėl darbo ar kitų svarbių priežasčių negali jose dalyvauti sekmadienį. Tai ar būtų geriau tuos žmones palikti visai be Mišių?

Kaip gera būtų kad, užuot šlavę svetimą kiemą, žvilgtelėtume į savąjį ir šluotume iš jo šiukšles. Netrukus pamatytume, kokia švari mūsų gatvė, koks mielas mūsų miestas, kokia graži mūsų Tėvynė!

Teofilija Žemaitytė
(Marijampolė)

■ Leonardo Andriekaus naujajame poezijos rinkinyje “Palikau tik dangų mėlyną” skiriama daug vietos religinei minčiai.

■ “Ateities” žurnalo redaktorė Danutė Bindokienė suredagavo IX šokių šventės leidinį. Ji taip pat dirba “Draugo” redakcijoje.

■ Lietuvoje rugsėjo 19 - 26 dienomis rengiama ketvirtoji Sinoikija, religijos, filosofijos ir bažnytinio meno studijų savaitė. Paskaitos vyks Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje ir Panevėžyje. Taip pat bus ir bažnytinės muzikos sekcija. Paskaitos galės būti lietuvių, anglų, vokiečių, lenkų, rusų kalbomis. Bus organizuojamos parodos ir koncertai.

Atmintis ir amžius

įprasta sakyti, kad atmintis senstant blogėja. Šiuo teigimu suabejojo kai kurie anglų psichologai. Jie paprašė 175 žmones atsakyti į anketos klausimus ir patiems penkių balų sistema įvertinti savo atmintį. Daugiausia klausimų lietė kasdienį gyvenimą: prekių kainas, straipsnių turinius laikraščiuose, draugų gimtadienius, adresus, telefonų numerius, dainų žodžius, vaikystės prisiminimus ir t.t.

Apklausoje dalyvavo 3 grupės žmonių - nuo 20 iki 39, nuo 40 iki 59 ir vyresnių kaip 60 metų. Maksimali balų suma buvo 130. Jauniausių žmonių grupė savo žinias įvertino vidutiniškai 86, vidutinio amžiaus - 87, o pagyvenusių žmonių - 79 balais.

Apdorojus duomenis, paaiškėjo, kad ryškiausias skirtumas tarp jaunų ir pagyvenusių grupės įsimenant vardus, pavadinimus ir skaičius. Seni žmonės tokią informaciją įsimena kur kas prasčiau negu jauni ir vidutinio amžiaus žmonės. Senstant ypač sunku prisiminti vardus ir telefono numerius. Tačiau seni žmonės nė kiek nenusileidžia jauniems, jei reikia prisiminti perskaitytos knygos turinį, įdomios televizijos laidos ar iš anksto numatyto susitikimo laiką, gimtadienių datas, vaikystės įvykius, matytus veidus. Seni žmonės laiku atsako į laiškus, reguliariai vartoja vaistus.

Mokslininkai linkę manyti, kad atmintis senstant iš esmės nesusilpnėja. Vidutinio amžiaus žmonių atmintis, palyginti su jaunų, net pagerėja, o sulaukus 60 metų nedaug tesusilpnėja ir tik kai kuriom informacijos rūšims. Prasčiau įsiminama tai, kas iškalta mechanškai. Tuo tar-

pu loginė atmintis senstant netgi pagerėja, nes žmogus ilgai išsiugdo žinių kaupimo sistemą, ir nauji faktai atsiduria iš anksto jiems paruoštose "lentynelese".

Daugėja ilgaamžių

Dabar Žemėje gyvena per 30 milijonų žmonių, vyresnių kaip 80 metų. Manoma, kad 2000 m. jų bus dvigubai daugiau, o dar po 20 - 25 metų - apie 100 milijonų. Daugiausia ilgaamžių yra išsivysčiusiose šalyse.

Kamuolio greitis

Koks pats didžiausias kamuolio skriejimo greitis? Pasaulinės spaudos duomenimis, rekordinį greitį pasiekia golfo kamuolys - iki 500 km per valandą. Pagal naujausius varžybų nuostatus, golfo kamuolys turi būti taip padarytas, kad jo greitis nebūtų didesnis kaip 287 km per valandą. Specialiais matavimų prietaisais buvo užfiksuotas didžiausias futbolo kamuolio greitis - 127 km per valandą. Skriedamas tokiu greičiu, kamuolys 11 m baudos atstumą įveikia per 0,3 sekundes. Rekordinis teniso kamuoliuko greitis - 247 km per valandą.

Blogos anglys - geros trąšos

Lenkų agrochemikai padarė įdomų išradimą: išbarsčius laukuose palyginti nedaug rudųjų anglių, avižų derlius padidėjo 30%, bulvių ir miežių - 22%. Šios anglys nelabai tinka kurui, tačiau jose yra daug fosforo ir kalcio, todėl jos tinka žemės ūkiui. Beje, šios anglys gerina sunkių dirvų struktūrą.

- JAV yra apie 70 episkopų kunigų, atsivertusių į katalikybę. Jie išventinti katalikų kunigais, nors yra vedę.
- Klaipėdoje surengta moksleivių religinių piešinių paroda. Taip pat ten prie laikinos Šv. Juozapo Darbininko bažnytelės susiorganizavo naktinės adoracijos būrelis.
- Kauno universiteto Technologijos salėje sekmdeniais būna katalikų charizmatikų susirinkimai.

Profesorius sako studentams:

- Kvailys gali užduoti daugiau klausimų negu dešimt protingų atsakyti.

Tada vienas studentas pašnibždėjo į ausį savo draugui:

- O, tai dabar man aišku, dėl ko daugelis pas jį neišlaiko egzaminų.

Kartą savo vaikystės metais Čarlis Čaplinas išmušė kaimynui langą. Išsigandęs jis leidosi bėgti, bet kaimynas suspėjo jį sučiupti.

- Ak tu, mažas nenaudėli! Ar nežinai, kad už iškultą langą teks užmokėti?

- Aišku, žinau, - atsakė Čarlis, - todėl ir bėgu namo atsinešti pinigų.

Aktorius Kirk Douglas savo keturiasdešimt antro gimtadienio proga buvo telefono prižadin-tas vidurnaktį. Kai jis atsiliepė, ragelyje išgirdo savo motinos balsą:

- Sveikinu tave gimtadienio proga!

- Ačiū, mama, bet koks reikalas buvo pri-kelti mane vidurnaktį?

- Tu mane taip pat prieš 42 metus prikėlei vidurnaktį, - atsakė motina, - aš norėjau bent kartą tau atsirevanšuoti.

Teisėjas kaltinamajam rūsčiai sako:

- Jau trečią kartą, pilieti, esi sulaikytas va-giant. Ką visa tai reiškia?

- Tai reiškia, kad man trūksta patyrimo.

- Mamyte, ar visos pasakos prasideda: "Vieną kartą buvo..."?

- O, dukryte, ne visos. Kitos pasakos pra-dedamos dar šitaip: "Posėdis per ilgai užsitęsė. Aš greit nepareisiu. Nelauk manęs..."

Mokytoja aiškina vaikams:

- Šiais laikais matome labai daug naujų išradimų. Jonuk, pasakyk man, ką dabar turime, ko prieš 25 metus neturėjome?

- Mane, panele mokytoja, - linksmai atsako Jonukas.

- Ką ten tamsta esi paslėpusi savo me-dalione, kurį nešiojiesi ant kaklo?

- Man labai brangų ir atmintiną dalyką: ke-lis savo vyro plaukus.

- Bet juk tamstos vyras dar gyvas!

- Taip, dar gyvas ir sveikas, bet ant galvos neturi nė vieno plauko...

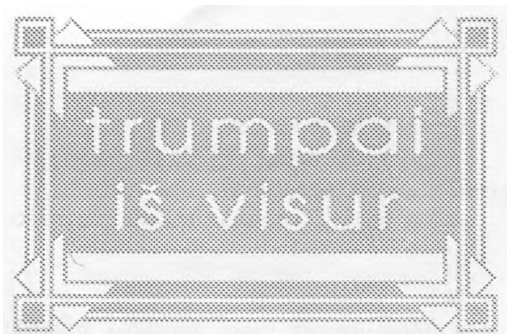

Autoinspektorius sulaikė automobilistę ir sako jai:

- Gerbiamoji, mokėkite baudą, nes važia-vote šimto kilometrų greičiu per valandą.

- Ką jūs sakote! Kokią valandą! Aš dar tik penkiolika minučių tevažiuoju.

■ "Naujasis židinyš - Aidai" jau ateina ir į JAV. Jame yra daug svarios medžiagos. Redaguoja Petras Kimbrys, padeda kiti redakcijos nariai: Vytautas Ališauskas (teologija), Dalia Čiocyte (literatūra ir kritika), Saulius Drazdauskas (filosofija), Gediminas Mikelaitis (istorija ir kultūra), Giedrė Jankevičiūtė (ikonografija). Leonardas Andriekus, OFM, yra garbės redaktorius. Žurnalo adresas: Literatų 9 - 33, 2001 Vilnius, Lithuania.

■ Maskvoje nuo praeito rudens veikia Aukštoji katalikų teologijos mokykla, pavadinta Šv. Tomo Akviniečio kolegija. Joje mokslo metais buvo 40 klausytojų. Yra apie šimtas neakivaizdininkų. Dėstytojai — daugiausia užsienio atstovybių kapelionai. Kolegijos dekanas — T. Pikus. Kolegija atidaryta be ypatingos paramos iš vakarų.

■ Molėtuose Šv. Petro ir Povilo bažn. klebonas dek. I. Milašius ir vikaras kun. R. Jurkevičius pakrikštijo 24 pagalbinės mokyklos vaikus, kurie dalyvavo šv. Mišiose ir priėmė šv. Komuniją.

■ Slovėnijoje po 51 m. grąžinta katalikams Liublijanos vyskupijos gimnazija Sandvido miestelyje, netoli sostinės. Jos rūmai buvo pastatyti 1905 m. katalikų lėšomis. Komunistų teroro metu ji buvo paversta kareivinėmis. Ši gimnazija yra jau trečioji katalikų mokykla Slovėnijoje. Netrukus atvers duris ir ketvirtoji pačioje Lublanoje. Sostinės universitete jau atkurtas teologijos fakultetas, kur studijuoja 103 nauji klausytojai, jų tarpe 54 klierikai.

■ Vengrijoje, netoli Budapešto, 1992 m. rudenį pradės veikti Katalikų universitetas su dviem fakultetais. Filosofijos fakultete bus filologija, istorija, užsienio kalbos ir filosofija. Socialinių mokslų fakultete bus rengiami sociologai, menedžeriai, psichologai. Universitetas teiks ir daktaro laipsnius. Universitetas turės 19 ha plotą, anksčiau priklausiusį Šv. Klaros vienuolynui, o komunistų laikais čia buvo įrūštos kareivinės.

■ Vysk. Antanas Baranauskas, „Anykščių šilelio“ autorius, yra miręs 1902 m. lapkričio 26 d., taigi šiemet sueina 90 m. nuo mirties. Lietuvoje jau iš anksto pradėta minėti to mūsų poeto, kalbininko ir vyskupo sukaktis.

■ Pal. Jurgio Matulaičio tėviškėje ateitininkai suplanavo didžiąją stovyklą, tikėdamiesi sutraukti apie 5 tūkstančius moksleivių ir studentų.

■ Rietavo bažnyčioje prieš 100 metų kartą mūsų tėvų žemėje įsižiebė elektros lemputė. Tai buvo elektrifikacijos pradžia Lietuvoje. Sukaktis paminėta per Velykas Valstybinės energetikos sistemos patalpose su atitinkama paroda. Buvo parodytas ir filmas „Elektra gintaro krašte“. Didesni minėjimai numatyti rudenį.

■ Nobelio premijos laureatas Czeslav Milosz, kovo 25 d. atskridęs į Vilnių, dalyvavo Lietuvių katalikų mokslo akademijos ir Vytauto Didžiojo universiteto 70 m. jubiliejaus minėjime. Jam buvo suteiktas garbės daktaro laipsnis.

■ Vatikano nuncijus Lietuvai arkiv. Justo Mullor Garcia, atvykęs į Romą, Šv. Kazimiero kolegijoje aukojo šv. Mišias. Ta proga pasisakė, kad jis mokosi lietuvių kalbos ir Lietuvai linki laimės.

■ Krikščioniškos spaudos premija 2000 dolerių už 1991 metus paskirta „Ateities“ žurnalui. Skyrimo komisiją sudarė: pirm. kun. dr. Leonardas Andriekus, sekr. Paulius Jurkus, nariai kun. J. Pakalniškis, P. Ažuolas, A. Sabalis. Šią premiją 1987 m. gavo „Draugas“, 1988 m. - „Tėviškės žiburiai“, 1989 m. - „Laiškai lietuviams“, 1990 m. - „Aidai“. Premijų mecenatas - prel. dr. J. Prunskis.

■ Elektrėnų miestelio centre numatoma ateinančią vasarą baigti statyti Marijos, Kankinių Karalienės, bažnyčią. Jau užbaigtas bažnyčios rūsys, dengiamas stogas, įvedama šiluma. Bokšto aukštis bus 44 metrai. Statybos komiteto pirmininkas yra klebonas J. Sabaliauskas. Projektas - architekto H. Šilgalio.

■ Kun. Kazimieras Bėkšta, salezietis misionierius ir apologetikos profesorius, jau 50 metų darbuojasi tarp Amazonės indėnų. Yra išmokęs dvi indėnų kalbas ir išvertęs į jas šv. Morkaus evangeliją, parašęs tukanų kalbos gramatikos ir jų simbolizmų vadovėlį. Jis ruošiasi savo turtingą archyvinę medžiagą atiduoti Lietuvos muziejui.

■ Indijoje, Sheygaon miestelyje, darbuojasi misionierius kun. Donatas Slapšys, SJ. Jis dirba su moksleiviais jų bendrabutyje. Pirmas misionierius tame krašte buvo kun. Andrius Rudamina, SJ, ten

nukeliavęs 1624 m. Kadangi Indijos klimatas pavojingas jo sveikatai, tai kun. Rudamina buvo pasiūstas į Kiniją. Indijoje darbavosi, nors ir neilgai, dar vienas jėzuitas kun. Gabrielius Lentokovskis. Taip pat ir lietuviai saleziečiai darbavosi Indijoje.

■ Didelis rožinio maldos platintojas kun. Patrikas Peyton mirė birželio 3 d. San Pedro mieste, Kalifornijoje. Savo misijai jis naudojo radiją, televiziją, sakydamas pamokslus aplankė 40 kraštų, praruošė daugiau kaip 100 religinių filmų.

■ Popiežius paskelbė šventuoju pal. Klaudijų de la Colombiere, jėzuitą, Švenč. Jėzaus Širdies garbinimo platintoją. Jis buvo Anglijoje kalinamas tris savaites, vėliau ištremtas mirė Prancūzijoje, Paray le Monial vietovėje, būdamas 41 m. amžiaus.

■ Lietuviško Naujojo Testamento laidos JAV jau išsibaigusios. Iš dalies tą trūkumą sumažins neseniai Romoje išleista, kun. prof. Antano Liuimos, SJ, paruošta 233 puslapių knyga „Kristaus gyvenimas ir jo mokslas“. Čia Kristaus gyvenimas atpasakotas Evangelijos žodžiais. Išleido Lietuvių katalikų mokslo akademija prel. J. Prunskio fondo lėšomis.

■ „Lietuvių dienos“, iliustruotas mėnesinis žurnalas, leidžiamas Los Angeles mieste, nustoja ejęs. Jo redakcijoje yra dirbusios stambios pajėgos: J. Vitėnas, Bern. Brazdžionis, Milton Stark, E. Tumienė, J. Kojelis, J. Tininis ir kiti, Leidėjas - A. Skirius.

■ Anglijoje plačiai žinomas anglikonų dvasininkas ir rašytojas William Oddie perėjo į katalikų tikėjimą. Jis skelbia, kad yra įsitikinęs, jog katalikų Bažnyčia yra autentiškiausia krikščionybės reiškėja.

■ Pranciškonų Dieviškosios Širdies seserų kongregacijos steigėja Augustina Ona Galdikaitė

komunistų okupacijos metu buvo areštuota ir nu-teista kalėti trejus metus. Dabar seserys vėl atsi-gauna, įsijungusios į „Caritas“ organizaciją, globoja senelius, slaugo ligonius, dėsto tikybą. Jos turi 45 seseris ir kelias kandidates.

■ Austrijoje apie 97% mokinių lanko tikybos pamokas. Taip skelbia „Naujasis židinys“, leidžia-mas Lietuvoje.

■ Samariečių bendriją, įsikūrusią prie Karmelitų bažnyčios, aplankė vokiečių samariečiai, atgaben-dami daug medikamentų.

■ Lietuvos kančių enciklopediją nutarė paruošti vadinamosios Sausio tryliktosios brolijos pirmasis suvažiavimas Vilniaus arkikatedroje. Mišias auko-jo arkiv. Audrys Bačkis.

■ Salvadore nužudyto arkivyskupo Oscar Ro-mero dienoraštį, išverstą į anglų kalbą, šį rudenį išleidžia St. Anthony Messenger Press. Arkiv. Romero buvo karštas socialinio teisingumo skel-bėjas, išnaudotųjų smerkėjas. Jis buvo nušautas 1980 m. kovo 24 d., kai aukojo Mišias San Sal-vadoro Dievo Apvaizdos ligoninėje. Žudikai niekada nebuvo išaiškinti ir perduoti teismui, įta-riami kraštutiniai dešinieji.

■ Šv. Šeimos vila - senelių prieglauda Lemonte - šiais metais švenčia 45 metų sukaktį. Ji buvo įsteigta 1947 m. kun. A. Linkaus rūpesčiu. Pa-statas buvo suplanuotas anksčiau, bet dėl II pasaulinio karo statyba užsitęsė. Vilai vadovauja Šv. Kazimiero seserys. Joje yra apie šimtas se-nelių, trečdalis lietuvių.

■ Pas lietuvius pranciškonus į Kennebunkporto vienuolyną birželio mėnesį atvyko iš Lietuvos 14 kandidatų atlikti naujokyno.

■ Šv. Sosto nunciatūros Lietuvoje sekretorium trejiems metams paskirtas kun. Sigitas Jurčys, OFM.

■ Iš Peru valstybės, Pietų Amerikoje, lietuvaitė misionierė rašo, kad neturi lėšų pirk-tis benzino, nebežiba elektra ir neveikia šaldytuvai. Misijų mokyklą lankantiems vaikams tegali duoti bandelę duonos ir puodelį pieno. Kai kuriems tai būna visos dienos maistas. Jos adresas: Apolonija Valeikaitė, Martires dėl Petroleo 340, Requena, Peru, S. A.

■ Vilniuje prie restauruotos Šv. Jokūbo bažnyčios įsikuria dominikonai, vadovaujami kun. Jono Grigaičio.

■ Popiežiaus atstovu Pietų Korėjoje paskirtas arkiv. Jonas Bulaitis.

■ Tilžėje, kur tebėra okupantų rusų įgulos, pašventinti pirmosios katalikų bažnyčios pamatai.

■ Italijoje JAV katalikų ir “Kirche in Not” lėšomis išspausdinta 500. 000 tomelių tikybos vadovėlio “Tikiu” Lietuvos mokyklų I - V skyriams.

■ Ispanijoje išspausdinta 100. 000 knygučių “Dievas kalba savo vaikams” ir pasiūsta Lietuvos vyskupijoms. Finansavo “Kirche in Not”.

■ JAV vyskupų konferencijos katekizmas suaugusiems “The Teaching of Christ”, išverstas, vadovaujant Jonui Kavaliūnui, Lietuvos 600 metų krikščionybės komiteto vadovui, spausdinamas Lietuvoje, finansuojant JAV vyskupams.

■ Lietuvoje 1991 m. buvo 3. 752. 000 gyventojų, kurių 80% buvo katalikai, paskirstyti į 6 vyskupijas, vadovaujamas kardinolo ir 9 vyskupų. Bažnyčių - 659, kunigų - 672. 208 parapijos neturėjo savo kunigo. Reformatų - 8 parapijos, liuteronų - 38.

■ Italijoje, Aostoje, gegužės 31 d. mirė prel. Vincentas Mincevičius, eidamas 77 metus. Jis buvo daug pasidarbavęs Lietuvai, plačiai informuodamas italų ir Vatikano spaudą apie įvykius jo tėvų žemėje, redaguodamas itališkai Eltą, artimai

■ Dabartinis Lemonto lietuvių katalikų misijos kapelionas kun. Leonas Zaremba, SJ, vieneriems metams siunčiamas į Kauno kunigų seminariją dvasios tėvo pareigoms. Jį pavaduos kun. Juozas Vaišnys, SJ, “Laiškų lietuviams” redaktorius. Iki mokslo metų pabaigos jo adresas bus: 14915 - 127th Street, Unit 101, Lemont, IL 60439. Tel. (708) 257 - 5613.

■ Lietuvoje, kaip parodė 1990 ir 1991 m. apklausta, 9% studentų buvo giliai tikintys, 42% tikintys, bet reguliariai nelankantys pamaldų, 37% laisvamanių ir 4% ateistų. Tarp jaunų mokytojų - 8% giliai tikintys, 42% tikintys bet pamaldose nedalyvaujantys, 37% laisvamanių ir 4% ateistų.

bendraudamas su įtakingais žmonėmis, ypač su kard. A. Samore, vadovaudamas Italijos Lietuvių Bendruomenei, būdamas jos pirmininku iki mirties.

■ Vatikano nuncijus Lietuvai, gegužės 20 d. atvykęs į vyskupų konferenciją Kaune, paskelbė, kad popiežius atvyks į Lietuvą ateinančių metų pirmoje pusėje.

■ Rytų kraštams JAV katalikų šalpos vadovas kun. J. Šarauskas papasakojo apie paramą steigiamai katalikų spaustuvei Kaišiadoryse bei kitokią paramą lietuviams. Svarstyta televizijos studijos įsteigimas. Aptarti kunigų seminarijos reikalai. Katechetinės komisijos pirmininkas dabar yra vysk. Sigitas Tamkevičius, SJ.

■ Burmoje, kuri dabar vadinama Myanmar, krikščionis norima prievarta paversti budistais. Daugiau kaip 8. 000 katalikų yra kalėjimuose ir lageriuose. Kai kurie kunigai pasitraukė į kalnus, kur kenčia šaltį ir drabužių stoką. Tai skelbia laikraštis “Register”.

■ Joana Pribušauskaitė, buvusi Sibiro tremtinė, vėliau grįžusi į Lietuvą, yra baigusi lituanistikos studijas Vilniaus universitete, dėstė Šiaulių Pedagoginiame institute, bet iš jo buvo pašalinta okupacijos metu už tai, kad dalyvavo savo tėvo laidojime, kurios buvo su bažnytinėmis apeigomis. Iš jos buvo atimta teisė dėstyti bet kokioje mokykloje. Praeitais metais ji dėstė lituanistiką viename Vengrijos universitete.

Juoz. Pr.

34-asis "Laiškų lietuviams" konkursas

Šiam straipsnio konkursui galima pasirinkti kurią nors iš šių keturių temų: 1. Atlaidumas, 2. Į ką kreipti dėmesį kuriant šeimą, 3. Kaip sucementuoti šeimą, kad nesuirytų, 4. Dabartinio mūsų jaunimo charakteristika. Bus dvi dalyvių grupės: suaugusieji ir jaunimas. Jaunimui gali priklausyti moksleiviai ir studentai. Jeigu kas jau baigęs aukštąją mokyklą arba sukūręs šeimą - priklauso suaugusiųjų grupei. Jaunimas prie savo rašinių būtinai turi pažymėti, kad jie skiriami jaunimo grupei. Jeigu nebus pažymėta, jų rašiniai bus skiriami suaugusiųjų grupei, kur yra didesni reikalavimai.

Suaugusiųjų straipsniai turėtų būti maždaug 4-9 mašinėlė rašytų puslapių, o jaunimo - bent dviejų mašinėlė rašytų puslapių, bet pageidaujami ir ilgesni.

Straipsniai pasirašomi slapyvardžiu ir pridėdamas vokelis, kuriame nurodoma tikroji autoriaus pavardė, adresas ir telefonas. Tas vokelis turi būti užklijuotas ir ant jo užrašyta tik autoriaus slapyvardis.

Konkurso straipsniai turi pasiekti redakciją iki 1993 metų kovo mėn. pirmos dienos. Premijoms turime apie pusantro tūkstančio dolerių. Premijų skaičių ir didumą nuspręs konkurso vertinimo komisija, kuri bus paskelbta vėliau.

Konkurso pabaigos data nebus pratęsta, todėl ilgai nelaukite, tuoj rašykite ir siųskite redakcijai, ypač dalyviai iš Lietuvos, nes iš ten kartais ilgiau eina laiškai.

Teko girdėti, kad kai kurie išeivijoje gyvenantieji mano, jog jiems neverta dalyvauti konkurse, nes negalės konkuruoti su dalyviais iš Lietuvos. Tai klaidingas galvojimas. Tiesa, dalyviai iš Lietuvos paprastai daro mažiau rašybos klaidų, bet su jais puikiausiai galima konkuruoti minčių dėstymo atžvilgiu. Tad labai kviečiame konkurse dalyvauti ir išeivijos suaugusiuosius bei jaunimą, nes pernai iš išeivijos atsirado tik du dalyviai.

Užsakykite "Laiškus lietuviams" savo giminėms bei pažįstamiems Lietuvoje

Jau bent prieš porą metų kai kurie užsakydavo šį žurnalą savo artimiesiems Lietuvoje. Paskui jau prašė daugiau nebesiuntinėti, nes dažnai žurnalas neateidavo. Tai buvo praeityje, o dabar jau tų problemų nėra - visi ir laiškus, ir spaudą gauna. Dabar į Lietuvą jau siuntinėjame daugiau kaip 200 egzempliorių, bet ką tai reiškia? Reikėtų siuntinėti kelis kartus daugiau. "Laiškus lietuviams" Lietuvos gyventojai labai mėgsta ir džiaugiasi, kai gauna. Nors siuntinėjimas į Lietuvą mums daugiau kainuoja, bet vis tiek prenumeratos mokesčio nepadidiname - ir į Lietuvą metams tik 15 dolerių. Tad suteikite džiaugsmo savo giminėms ir draugams.

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros žurnalas. Redaktorius — Juozas Vaišnys, S.J. Redaktoriaus pavaduotojas — Antanas Saulaitis, S.J. Redakcijos nariai: Danutė Bindokienė, Vytautas Kasniūnas, Jonas Kuprys, Nijolė Užubalienė, Gediminas Vakarlis. Techn. redaktorė — Teresė Pautieniūtė-Bogutienė. Administratorė — Aleksandra Likanderienė. Adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636-1098 Tel. (312) 737-8400. "Draugo" spaustuvė. Metinė prenumerata - 15 dol., atskiras numeris - 1,50 dol.